

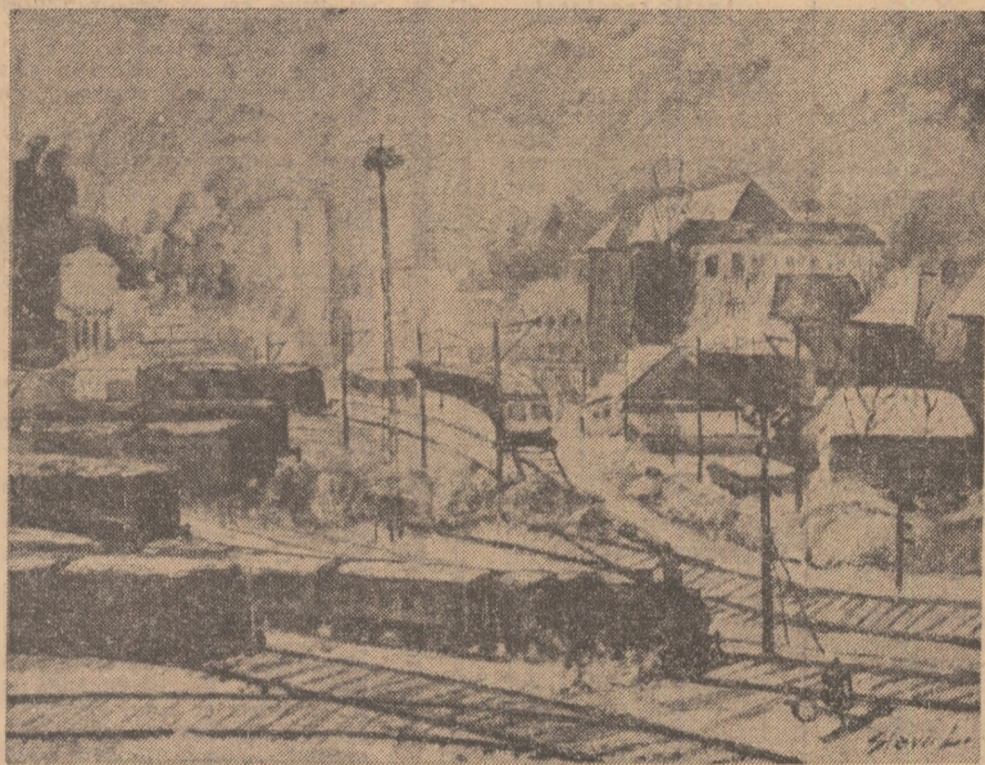
Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul III Nr. 88

Simbătă 24 martie 1973

16 pagini — 1 leu

Expoziția republicană
● de pictură,
● sculptură
● și grafică
a profesorilor
de arte plastice

LEONARD SAVU

Peisaj
de pe Podul Grand

Tableta săptămânii

Despre mișcare

În fiecare dimineață, afară de duminică, zăbovesc cam o jumătate de oră în pat, cu urechile atente, ca să prind, în jurul orei șase și jumătate, un tropăit rapid de piciorușe. Este ora la care nepoțica mea, care doarme într-o cameră situată deasupra dormitorului meu, sare din pat și începe să circule: adică să alerge. Nu, doamne ferește, pentru că ar fi grăbită: la vârsta ei, copiii nu știu încă ce înseamnă graba decât atunci când îi așteaptă ora de joacă. Dar ea aleargă pentru că aceasta este traducerea, în limbajul nostru, al celor mai în vîrstă, a felului ei de a se deplasa.

În fapt ea merge, așa cum merg toți copiii de vîrstă ei, cu viteză la care îi dă dreptul această vîrstă, adică cu o viteză mult mai mare decât a noastră. Ea se deplasează cu o viteză normală, dar pentru noi ea aleargă.

Gîndindu-mă la toate aceste lucruri, și la multe altele ale copilăriei, mi se pare că starea de nemiscare, timp de patru ore zilnic (chiar cu acele mici intervale de repaus, adică de posibilitatea de a se mișca în voie — în fapt de a alerga), vine desigur cu o contribuție însemnată în aprecierea finală a oboselii copiilor. Pedagogii — și în primul rînd învățătorii — ar trebui să țină seama de acest factor în organizarea lecțiilor, dar și în administrarea penalizărilor. La rîndul lor, părinții ar trebui să vegheze la o distribuție rațională a timpului petrecut de copii în afara școlii.

Ordinea firească a lucrurilor, părinții constituie trăsătura de unire între învățator și copil. Dar această trăsătură de unire trebuie să funcționeze în ambele sensuri. Părinții și învățătorii trebuie să se informeze reciproc, deschis și continuu asupra copiilor de a căror educație răspund. Numai în acest fel se pot trage concluzii valabile asupra unei dezvoltări echilibrate, fără constrîngerii, fără inhibiții, într-un spirit de disciplină unanim și liber consimțită, a generației de după noi.

Cum se poate ajunge aici, aceasta este treaba noastră, a părinților și a învățătorilor. O astfel de treabă reușește, însă, numai dacă părinții nu strică ceea ce fac învățătorii — și invers.

Leon Niculescu

CULTURA FIZICĂ

În epoca noastră, de mari exigențe ale omului față de el însuși, accepțiunea termenului de cultură înregistră deplasări hotărîte spre noi domenii, altădată mai puțin defnitorii pentru pregătirea și valoarea personalității fiecărui membru al societății. Este cert că, din ansamblul cunoștințelor necesare oricărui om în societatea noastră — tehnologică — nu mai pot să lipsească (alături de cele de literatură și artă) cunoștințele de ordin științifico-tehnic, aplicativ, nu pot să lipsească deprinderile de muncă tehnico-practică, pentru că inserția tehnicii în viața socială și particulară este o realitate de necontestat.

Este cert, de asemenea, că din ansamblul cunoștințelor și deprinderilor necesare oricărui om, nu pot lipsi nici cele care îi asigură vigoarea și sănătatea trupului și a minții — cultura fizică. Dacă vechii greci socoteau inutul la fel de important ca și cititul pentru pregătirea omului („nu știe nici să citească, nici să înoate” — spuneau ei despre cineva care nu poseda aceste elemente, socotite de dânșii esențiale în viață), cu atât mai mult sportul — cu multiplele lui ramuri — devine necesar astăzi, cînd omul trebuie să dispună de vigoare fizică, de forță intelectuală și de sănătate sufletească, pentru ca să poată stăpîni complicatele unelte, mașini, tablouri de comandă, să-și păstreze capacitatea creatoare și cutezanța de a merge mereu înainte pe căi neumblate.

Și iată că Hotărîrea de partid — adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.e., în care au fost analizate, la cel mai înalt nivel, problemele importante ale dezvoltării societății românești — vine să sublinieze interesul la scară națională pe care îl comportă sportul și cultura fizică.

Evident, aceasta impune o schimbare de optică asupra sarcinilor ce revin tuturor factorilor angajați în frontul școlii. Ca „parte componentă a procesului de educare comunistă a tineretului”, ca „activitate de interes național” — cum precizează Hotărîrea — educația fizică și sportul devin cauza întregii școli, înțelegînd prin aceasta nu numai răspunderile sporite ale profesorului de educație fizică, ci și obligațiile directorului, ale profesorilor de alte specialități, ale organizațiilor U.T.C. și de pionieri, de sindicat și de partid.

La fel ca și în cadrul celorlalte discipline de predare, directorul școlii este chemat să vegheze la îmbunătățirea conținutului activității de educație fizică și sport, la crearea și îmbogățirea cadrului material pentru buna ei desfășurare. Așa cum directorul determină și ajută înzestrarea laboratoarelor și a cabinetelor, tot așa el trebuie să se ocupe de amenajarea curții ca spațiu didactic (și recreativ cu valențe formativ-educative), de dotarea școlii cu material sportiv, de antrenarea tuturor profesorilor și diriginților din colectivul pe care îl conduce la buna desfășurare a gimnasticii zilnice, a excursiilor, pentru sprijinirea profesorilor de educație fizică în organizarea manifestărilor sportive de masă. Un rol însemnat îl au organizațiile de sindicat, care, sub îndrumarea organizațiilor de partid, pot să ducă o muncă eficientă de înlăturare a mentalităților învechite cu privire la sport și la locul lui în pregătirea tineretului.

O deosebită atenție se cere modului în care se realizează educația fizică la clasele I—IV, unde se pun bazele bunelor deprinderi și ale calităților fizice și psihice care rămîn pentru toată viața. Directorul școlii trebuie să controleze respectarea întocmai a planului de învățămînt la această disciplină, să asigure realizarea integrală, la nivelul celor mai mari exigențe, a prevederilor programei pentru clasele I—IV.

Este de la sine înțeles că răspunderile profesorului de educație fizică au crescut în lumina noii Hotărîri — răspunderi cantitative, pentru antrenarea întregii mase de elevi, răspunderi calitative, pentru îmbunătățirea conținutului predării și a bazei materiale necesare practicării sportului în școală, pentru diversitatea ramurilor sportive pe care trebuie să le propage în rîndul tinerilor.

În acest context, inspectoratele, ca și directorii de școală, sînt datoare să îmbunătățească activitatea de îndrumare și control, prezenta inspectorului de educație fizică din fiecare județ trebuind să devină mai eficientă sub raport mobilizator și organizatoric.

Sîntem incredințați că, și de astă dată, slujitorii școlii își vor dovedi inițiativa, spiritul de dăruire și devotamentul, făcînd ca educația fizică și sportul să se insereze firește și organic în școală, în modul de viață al cetățenilor de mîine.

În acest număr

Conținutul învățămîntului (II) ● În locul unei demonstrații contorsionate ● În dezbatere: educația fizică și sportul școlar ● Modern și eficient în practica agricolă ● Valorificarea superioară a resurselor energetice și de materii prime.

ACCENTE

Mens sana...

Institutul de igienă și sănătate publică din București desfășoară o amplă activitate pentru cunoașterea și menținerea unui nivel optim al stării de sănătate a copiilor.

Dintre cercetările pe care le efectuează sau și le propune într-o etapă apropiată, amintim pe cele în legătură cu comportamentul normal și tulburările ușoare de comportament ale elevilor, a consecințelor lor asupra nivelului la învățură, implicațiile medicale ale orientării și selecției profesionale, adaptarea la efort (inclusiv supraîncărcarea) elevilor. În legătură cu această din urmă problemă, în speță a supraîncărcării, al cărei studiu se reia sub imperiul unor realități care atestă persistența acesteia și necesitatea unor măsuri judicioase de înălțare a ei — după cum sublinia dr. Gheorghe Tănăsescu, șeful secției de

Igienă a copilului din cadrul Institutului — se ridică probleme nu numai privind exagerările programelor și ale profesorilor, despre care se vorbește de obicei, ci și planul de învățământ și, respectiv, orarul zilnic al școlilor (ora a V-a la clasele mici și ora a VI-a la clasele mari sînt „neeficiente și neeconomicoase” din punct de vedere pedagogic). Studiile de pînă acum atrag atenția și asupra orei de începere a cursurilor care, măcar

la clasa I, în anotimpul rece, ar trebui plasată mai tîrziu.

Așa cum sublinia interlocutorul nostru, dr. Gh. Tănăsescu, este tot mai evidentă necesitatea de a fi consultați și medicii în alcătuirea planurilor și programelor de învățămînt la toate nivelele lui iar, în școală, la alcătuirea programului de muncă și de odihnă al elevilor.

A. C. :

Atelier de creație

Recent, în cadrul activităților tehnico-productive ale elevilor Liceului nr. 1 „Al. I. Cuza” din Alexandria s-a înființat un atelier de creație. Activitatea desfășurată de membrii săi se înscrie în contextul permanentei legături ce trebuie să existe între școală și producție, acțiunea urmărind perpetuarea și ridicarea pe noi coordonate a minunatei noastre arte populare.

Pentru a cunoaște acest nou gen de activitate a elevilor ne-am adresat sculptorului Radu Adrian, cărui îi aparține această inițiativă :

— Ce fel de lucrări realizați ?

— Ținînd cont de interesul pe care-l manifestă publicul pentru arta modernă, îi pregătesc pe elevi în această direcție. Fiecare piesă este un unicat în felul ei. Aceasta presupune familiarizarea elevilor cu A.B.C.-ul sculpturii.

— Ce ne puteți spune despre elevii cu care lucrați ?

— Am înfîlîț la el mult entuziasm și dăruire, sînt tineri ascultători și serioși. Îi privesc pe toți cei 90 de elevi ai mei ca pe niște artiști.

— Pe cînd prima expoziție ?

— La 1 Mai.

— Perspective ?

— Două lucrări de realizat : o copie după Columna lui Traian,

micșorată la scară, și monumentul intitulat „Memoria pămîntului natal”, apoi o a doua expoziție la București. Pregătim de asemenea o expediție cicloturistică cu vizitarea principalelor monumente de artă ale Republicii Socialiste România.

— În încheiere, ce ne puteți spune ?

— Aș dori ca, cel puțin o parte din cei care trec prin „filiera” atelierului nostru să se dedice, în continuare, acestor preocupări artistice.

EMILIAN DOBRESCU

La un centenar

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea învățătorului Gheorghe N. Costescu, colaborator al marelui pedagog Spiru Haret, la Căminul cultural din comuna natală Pucioasa — Șerbănești, județul Dimbovița, a avut loc un simpozion. La această manifestare științifică, organizată de un grup de inițiativă, acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei R.S.R., prof. univ. dr. docent Stanciu Stoian, prof. emerit dr. docent Corneliu Constantinescu, Nicolae Filip, din partea Uniunii scriitorilor

lor, prof. N. Oprea, inspector școlar general al județului Dimbovița, prof. dr. Maria Nicolescu Ghimpu și prof. Nicolina Costescu, au evocat personalitatea marelui dascăl de pe meleagurile dimbovițene.

Inv. C. TEODORESCU
București

Lecții spectacol

Și în cadrul catedrei de limba și literatură română de la Liceul pedagogic „Eftimie Murgu” din Timișoara există preocupări în ce privește modernizarea lecției, formă de bază a procesului instructiv-educativ.

Astfel, putem preciza că unele lecții de limbă și literatură română se țin cu deosebite succese în cadrul cabinetului audio-video.

Pentru lecția „Balta-gul” am organizat un spectacol-lecție cu filmul artistic respectiv, în sala cinematografului „Studio”. La această lecție au participat 270 de elevi din clasele a VIII-a și din anii III de liceu.

Cîteva elevi au prezentat unele probleme legate de romanul „Balta-gul”, după care elevii au vizionat filmul artistic.

Elevilor li s-au indicat anumite lucrări bibliografice spre a fi studiate, urmînd, ca în prima oră, la clasă, să se organizeze o dezbatere colectivă pe marginea acestei opere.

În continuare, ne-am propus ca, la studiul operei lui Tudor Arghezi, să folosim filmul pe bandă îngustă „Valori artistice argheziene”.

Prof. ION MIHĂILESCU

Revitalizarea baccalaureatului

La rubrica Pro și Contra, în contextul revistei, în cancelariile școlilor, pe sălile unor instituții de studiu și decizie, ca și în conștiința profesorilor și elevilor planează un semn de întrebare, argumente și formule pentru și contra, cu privire la un examen — baccalaureatul. Discuțiile, vădînd preocupare, se amplifică și desigur se vor concretiza într-o „formulă decisivă”.

Se pun totuși unele probleme care cred că ar trebui lămurite la timp pentru ca discuția să devină eficientă în esența ei. La ce, și în ce măsură, folosește examenul de

baccalaureat ? Cui ? Elevului ? Școlii ? Societății ?

Și, în raport cu răspunsul la aceste întrebări, poate se clarifica și punctele de vedere, în așa fel ca ele să capete acea încărcătură socială majoră pe care răspunderea noastră de pedagogi — la scara națională — față de tînăra generație și viitorul ei ar trebui să o aibă.

Examenul de baccalaureat finalizează studiile după absolvirea liceului — teoretic, industrial, pedagogic. Este el un examen de diplomă ? În anumite cazuri da și anume în cazul liceelor de specialitate și al celui pedagogic. Fiind deci un examen de diplomă, trebuie cred să aibă toate caracteristicile acestuia. Dar baccalaureatul liceului teoretic rămîne, cîtă vreme nu se revitalizează printr-un amănunt de esență organică — atestatul profesional într-o meserie — un examen de finalizare a unui ciclu de școlarizare care nu este decît o etapă a unui drum care se cere obligatoriu continuat pentru a oferi posibilitatea practică a unei profesii. Menționez că la oficiile pentru Recrutarea și repartizarea forței de muncă, singura însemnare care se face pe fișa absolventului de liceu teoretic este „Ne” (scurt — necalificat), nici măcar NCB (baccalaureat), ceea ce poate ar da posibilitatea repartizării tinerilor în sectoare de muncă mai adecvate pregătirii lor anterioare.

Pentru ce pro ? Pentru un baccalaureat ? Cui ? Elevului ? Școlii ? Societății ?

laureat sintetiză revitalizat cu „proba de control” care să dea atestat profesional. O merită din plin absolvenții liceelor teoretice după atîtea ore de activitate tehnică productivă. Deci, baccalaureat sintetiză — așa cum sintetic se străduiește a fi tot procesul de învățămînt. Baccalaureat-dovadă de maturitate de gîndire — cu lucrare tematică — cu susținerea ei și cu un coloziviu cu caracter de explorare în adîncime nu a inventarului de cunoștințe, ci a calității lor, a bagajului general de cunoștințe și a capacității de gîndire a elevului. Un asemenea baccalaureat ar explora aptitudinea de gîndire științifică, capacitatea de sinteză și creație a absolventului liceului teoretic și-ar fi într-adevăr lămuritor pentru drumul lui către un institut de învățămînt superior.

Mai e un aspect al problemei — ce e drept nu mi se pare de esență — foarte discutat : cu profesorii școlii sau nu ? Și de ce nu cu profesorii școlii ? Oare nu ei sînt aceia care știu exact ce și pîșă unde au dus construcția ? Oare are cineva să le pună „ab ovo” seriozitatea profesională și cinstea la îndoială ? Cred că nu. Și la urma urmel de ce n-ar fi susținerea baccalaureatului chiar un examen public ? Este doar corolarul unui îndelung șir de strădanii încheiate cu succes, atît pentru elevi, cît și pentru profesorii lor.

VERONICA BIRLĂDEANU
psiholog

Consultatie

Inv. Neagu P. Costică, comuna Cîrligele, județul Vrancea, ne relatează că, intrucît între 10 și 31 ianuarie a.c. a avut concediu fără plată aprobat de inspectoratul școlar județean pentru a-și susține examenul de diplomă la institutul pedagogic de 3 ani, nu i s-a mai achitat alocația de stat pentru copii pe luna respectivă și ne întrebă dacă poate beneficia de acest drept în condițiile expuse.

— În situația relatată de dv. aveți dreptul la alocația de stat pentru copii pe luna ianuarie. Decretul nr. 285/1960 privind acordarea alocației de stat pentru copii, modificat prin Decretul nr. 275/1971, prevede, la art. 6 (2), că nu beneficiază de alocația de stat pentru copii pe luna respectivă cei ce sînt în concediu fără plată, cu excepția primului concediu fără plată și a concediilor legale pentru studii.

Concediul fără plată ce vi s-a aprobat e concediu legal pentru studii, prevăzut de H.C.M. nr. 1052/1962, modificat prin H.C.M. nr. 1190/1967, în care se menționează că studenții admisi la învățămîntul superior fără frecvență beneficiază de cîte un concediu fără plată, de pînă la 30 zile calendaristice anual, pentru prezentarea o singură dată la examenul de admitere, la examenele pentru promovarea fiecărui an de studii și la examenul de stat. Acest concediu se poate aproba eşalonat sau integral.

În vederea încasării alocației de stat pentru copii pe luna ianuarie a.c. urmează să vă adresați, în scris, instituției care vă achită aceste drepturi, invocînd actele normative menționate mai sus, dovedind, cu acte oficiale că vă încadrați în această situație.

Prof. Iorgu Popescu, comuna Chiochiș, jud. Bistrița-Năsăud, consideră injust și ilegal procedeele de a i se micșora salariul stabilit la începutul anului școlar și a-l pretinde să restituie diferența de salariu încasată în plus. După ce ne relatează că la numirea în învățămînt i s-a stabilit salariul pentru anii 2—3, luîndu-i-se în calcul și timpul cît a lucrat în fabrică înainte de intrarea în facultate, ne întrebă „care-i exact situația”.

— În situația arătată, dintre criteriile după care se stabilește salariul, intră în discuție vechimea în învățămînt. Potrivit art. 175 din Legea nr. 6/1969 privind Statutul personalului didactic, pe lîngă timpul servit în unitățile școlare sau în funcții de îndrumare și control al învățămîntului, se consideră vechime în învățămînt și timpul servit în alte sectoare de muncă, conform normelor ce se stabilesc de Ministerul Educației și Învățămîntului împreună cu Ministerul Muncii și cu Uniunea Sindicatelor din instituțiile de învățămînt și cultură. În acest scop au fost întocmite „Normele privind stabilirea vechimii (stagiului) în învățămînt a personalului didactic” aprobate prin Ordinul ministrului învățămîntului nr. 954/1969, publicat în Buletinul Ministerului Învățămîntului nr. 2/1970.

Conform acestor acte normative după absolvirea studiilor superioare aveți dreptul numai la salariul pentru anul I, prevăzut de H.C.M. nr. 2841/1968, anexa 1 A.

Potrivit art. 106 din Codul muncii, persoana care a încasat o sumă nedatorată este obligată să restituie aceea sumă.

În consecință, rectificarea salariului și reținerea sumelor achitate în plus sînt juste și legale.

Prof. Nicolae Ion, Casa de copii Siliștea Nouă, județul Teleorman, absolvent al liceului pedagogic și al institutului pedagogic de 3 ani, definitivat în învățămînt, cu o gradație, este încadrat ca educator și salarizat ca institutor. Ne întrebă dacă e salarizat corect sau nu.

— Nu sînteți salarizat corect. O astfel de încadrare vă reduce salariul tarifar lunar cu 140 lei. Educatorii cu studii superioare din casele de copii și din școlile pentru copii cu deficiențe, se salarizează ca profesori, potrivit pregătirii lor, conform Legii 6/1969, art. 182, ultimul alineat și H.C.M. nr. 2841/1968, punctul 7, din nota de la anexa 1 A.

ION BADIU

Pentru formarea integrală a personalității, pentru educarea intelectuală, morală, estetică a tinerelor generații, precum și pentru formarea acestora în așa fel încât cultura cucerită de ei să se convertească în acte de civilizație, planurile de învățămînt, programele școlare și manualele, documente care obiectivează conținutul învățămîntului, este necesar să fie elaborate în raport cu cerințele epocii și cu particularitățile psihologice de vîrstă.

Planurile de învățămînt, ca documente specifice fiecărui tip de școală, sînt o expresie a modului în care se concepe folosirea diferitelor ramuri ale științei și tehnicii, ale artelor pentru formarea culturală și profesională a absolvenților necesari în diverse sectoare de activitate.

În școala noastră, planurile de învățămînt se modernizează în măsura în care reflectă corespunzător comanda socială a epocii: 1) tendințele dezvoltării științei contemporane; 2) ierarhia actuală a științelor și propulsarea progresului social contemporan; 3) metodologiile promovate de dezvoltarea științei moderne; 4) conținutul nou al culturii generale. Toate acestea cu scopul de a contribui la formarea personalității multilaterale cerute de societatea socialistă.

Tendinte

Se cunoaște că știința contemporană progresaază urmînd două tendințe. Pe de o parte, are loc adîncirea și, concomitent, îngustarea domeniilor de cunoaștere. În felul acesta, asistăm la o diversificare a științelor, la apariția unor științe de ramură. Îngustarea domeniilor de cercetare, deși duce la aprofundarea în direcția respectivă, are neajunsul că lasă, între domenii, multe probleme nesoluționate. Or, se știe că, astăzi, mai ales soluționarea problemelor rămase între domenii are mai mari rezerve de progres. Din necesitatea imperioasă de a fi soluționate, au apărut — ca rezultat al celei de a doua tendințe — științele de sinteză. Constatăm că cea de a doua tendință este mai productivă.

Dacă analizăm din acest punct de vedere planurile de învățămînt, constatăm însă că sînt dominate de prima tendință, cea a diversificării, mai puțin productivă în dezvoltarea științei și tot atît de puțin productivă din punct de vedere pedagogic, căci în planurile de învățămînt ea se concretizează într-o supraîncărcare a planurilor cu multiple discipline și dă naștere la numeroase repetări. Ca exemplu, pînă anul trecut, științele biologice se predau în școala generală, după criteriul diversificării: zoologie, botanică, anatomie, fiziologie etc. și se reluau în același mod în liceu. Astăzi, după cum se știe, ca o cale de modernizare a planurilor de învățămînt, aceste discipline se învață în liceu grupîndu-le în alte discipline, de sinteză, exprimîndu-se astfel și în planurile de învățămînt, tendința mai productivă din dezvoltarea științelor.

Ierarhii

În privința ierarhiei actuale a științelor, ierarhie determinată de contribuția lor la progresul general al societății, constatăm că matematica, fizica, chimia, biologia — sînt de prim rang. Planurile noastre de învățămînt sînt din acest punct de vedere, în mare parte, moderne; ele asigură ponderea corespunzătoare acestor științe. Matematica este impusă de faptul că este un limbaj științific universal, ea studiază aspectele cele mai generale ale fenomenelor și proceselor, ale obiectelor: raporturile, cantitative, formele spațiale și structurile. Fizica este trecută în fruntea ierarhiei pentru că propulsează ramurile de vîrf ale industriei. Chimia stă la baza atîtor materiale de care are nevoie societatea și pe care nu le mai poate oferi direct natura; ea a devenit o știință de bază și ramură industrială de vîrf. Biologia este știința victii și ea este în măsură să descopere și să creeze viitoare resurse ale vieții oamenilor.

Conținutul învățămîntului

(II)

Tot ca o expresie a acestei ierarhii ar trebui să apară cu o pondere mai mare limbile moderne, căci ele sînt mijloace de comunicare, de informare, indispensabile pentru progresul oricărui domeniu al culturii. În această privință, dată fiind plasticitatea copiilor mai mici, ele trebuie să devină obiecte cu pondere mare în clasele I—IV. Mai importantă decît aceste discipline este limba maternă, căci ea este instrumentul de cucerire a cunoștințelor în orice domeniu al științei și tehnicii. Din acest punct de vedere, planurile sînt corespunzătoare, programele însă nu. Nu exemplificăm și cu celelalte discipline. Insistăm însă asupra faptului că „munca” este impusă ca obiect de învățămînt de ierarhia actuală a activității umane și chiar pe primul loc. Am adăuga necesitatea trecerii mai spre vîrfurile ierarhiei a istoriei patriei. Istoria este un obiect cu mari valențe educative pentru formarea unor cetățeni patrioți, devotați construcției unei societăți superioare. Prezența disciplinelor estetice și de cultură fizică cu o și mai mare pondere fac din planurile de învățămînt instrumentele moderne de formare a omului cerut de epocă, în primul rînd a omului producător de bunuri, de lucruri utile și frumoase. În acest sens, planurile de învățămînt ale școlii din Japonia pot fi un exemplu.

Interdisciplinaritate

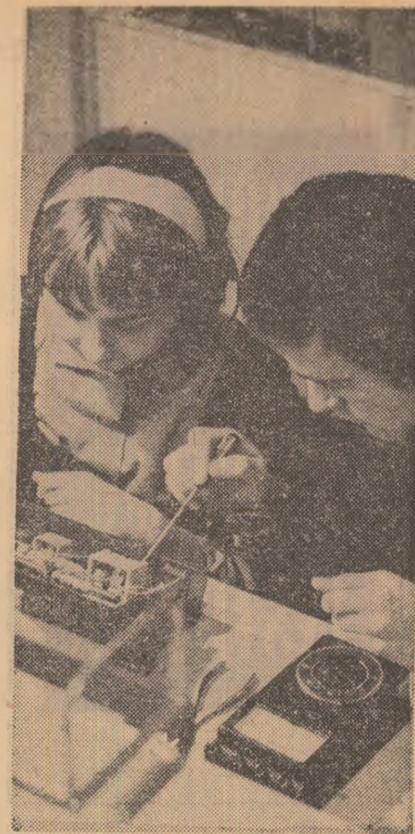
Metodologia interdisciplinară este o realitate în știința modernă, dar ea nu se va putea reflecta încă în planurile de învățămînt, fără introducerea unor studii pe probleme, care nu pot fi soluționate printr-o abordare unilaterală, cu metodolo-

gia proprie unei singure discipline. Astfel de probleme pot fi: poluarea, alimentația, ereditatea etc. Planurile de învățămînt ar cîștiga mult în direcția modernizării prin introducerea unor obiecte de asemenea naturi.

Specialistul cult

Planurile de învățămînt trebuie să exprime corect conținutul culturii generale. Cultura generală presupune selectarea, în primul rînd, a disciplinelor instrumentale care ne ajută să cucerim cultura: limba maternă, matematica, limbile străine, munca. În planurile de învățămînt, o pregătire în tehnologie trebuie să fie de asemenea prezentă, căci tehnica și tehnologia fac parte azi din cultura generală.

Programele școlare sînt moderne în măsura în care exprimă nivelul atins de știința, pe care o reprezintă obiectul respectiv în planul de învățămînt. Se înțelege că este vorba, în primul rînd, de modelul logic actual al științei respective și nu de toate datele noi pe care le aduc cercetările științifice. Pentru ca programele să servească formarea personalității cerute de epocă, în fond pentru ca ele să exprime cerințele unui învățămînt cu prioritate formativă, va trebui să fie descongestionate prin înlăturarea multor date cu caracter descriptiv, nesemnificative. Criteriile de selecție a cunoștințelor vor fi stabilite în legătură cu studiile de formare: cunoștințe instrumentale, cunoștințe operaționale și de specializare. În selectarea cunoștințelor va trebui să ținem seama de faptul că este mai util să dăm cunoștințe mai puține dar să le studiem mai

In laboratorul de fizică

profund, decît să dăm multe cunoștințe dar să nu existe timp pentru a le aprofunda. Legarea de practică, de viață este și ea o cerință expresă a modernizării programelor școlare.

Manualele școlare vor fi moderne dacă și concepția programelor va fi, cum am arătat mai sus, modernă. Dar manualul, ca instrument de lucru al elevului va fi modern și prin modul în care, respectînd cerințele psiho-pedagogice, va prezenta textul și ilustrațiile. Este necesară o mai mare atenție la redactarea textului în direcția formării la elevi a capacităților intelectuale productive și nu atît a memoriei. Manualele bazate pe explicații și nu pe prezentări de informații, sînt cele care se apropie de ceea ce am numit manual modern.

Realizînd planuri, programe școlare și manuale moderne, tot nu am avea certitudinea înfăptuirii unui învățămînt modern, căci toate acestea sînt numai instrumente în activitatea profesorului, a învățătorului. El este cel care poate să valorifice și să cultive valențele moderne ale acestor documente. Mai mult, el poate realiza un conținut modern în lecție chiar cînd programa nu este încă modernă. Este vorba de pregătirea lui, în specialitate și de pregătirea lui pedagogică.

V. BUNESCU

— N-am să pot uita decît cu ultima suflare a ființei mele, miracolul pe care l-am trăit la lecțiile întîiului meu învățător la școala din satul natal Căvărân, învățător care mi-a fost însuși tatăl meu, **Damascin Daicoviciu**.

Amintire și recunoștință deplină, pentru cum m-a învățat și pentru ce m-a învățat, laolaltă și deopotrivă cu toți ceilalți copii ai satului.

Mai apoi, am trecut la liceu, unde **Constantin Schummer** a creat, nu numai pentru mine și promoția mea, o binemeritată tradiție de recunoștere unanimă, în predarea materiilor sale: latina și germana. Lui îi da-

„Lor, dascălilor mei..“

Convorbire cu acad. CONSTANTIN DAICOVICIU

tores că stăpînesc aceste două limbi, lui îi datorez ceea ce știu azi. În multe privințe, i-am urmat pilda, în cariera mea de profesor la catedră, într-o exigență fundamentată pe interesul și înțelegerea pentru omul ce-l aveam atunci în față — elevul sau studentul — ca și în viața de toate zilele.

Constantin Schummer rămîne imagine de iconă pentru mine, și memoriei sale îi aduc și acum omagiu postum.

În ciclul universitar, care pentru mine a început odată cu așezarea vieții naționale pe teritoriul Transilvaniei, după actul istoric al Unirii, proaspăt ofițer desconcentrat din primul război mondial, am avut privilegiul să-i fiu student lui Vasile Bogrea, eminentul latinist și filolog clasic, cel despre care marele Nicolae Iorga afirma că este „cel mai mare învățat român”.

Pe drumul dascălilor mei m-am dedicat studiului anticității și de acolo am ajuns la istoria veche a poporului nostru, călăuzit de un principiu fundamental: respectul adevărului științific.

Lor, dascălilor mei, le sînt dator această învățătură din care am făcut un crez.

— Deunăzi ați trecut pragul ce-

lui de-al patrulea pătrar de viață. Ce-mi puteți spune despre vitalitatea cu care activați în atît de variate domenii — mai e oare nevoie să le înșir? — cărui secret — de e vreunul — datorăți această inepuizabilă energie?

— Muncii neîntrerupte. Mișcării — principala condiție a arheologului e să umble, în munca lui de cercetare, neprecupețind efortul umbletului, mobilității fizice, gândirii, acțiunii, prezenței în lumea tineretului.

Ei, acum cunoști secretul? Nu-l păstra. Dimpotrivă, împărtășește-l și altora, la cît mai mulți, tuturor, căci, departe de a fi o taină, e numai un... secret, dar „un secret de fabricație” care între noi poate fi divulgat.

Aici se încheie convorbirea mea cu academicianul-arheolog Constantin Daicoviciu, savant, căruia viața universitară îi păstrează notabile recunoașteri pentru contribuția adusă ca profesor, de peste o jumătate de veac, și rector, ctitor al instituțiilor muzeale, pentru devotamentul și contribuția sa patriotică la opera de construire a socialismului, în anii de înflorire a patriei noastre.

V. FIROIU

TEORIA ȘI PRACTICA INSTRUIRII

Predarea limbilor străine în învățământul preșcolar

Participarea tot mai intensă a României la schimbul de valori materiale și culturale pe plan mondial, dezvoltarea cooperării pe multiple planuri cu diferite țări ale lumii, dorința de a cunoaște din ce în ce mai mult și mai bine viața și realizările altor popoare, necesitatea de a se informa operativ și din sursă directă cu privire la problemele noi ale științei, tehnicii și culturii contemporane sînt numai cîteva din factorii care explică interesul sporit în zi-

lele noastre din partea tinerilor pentru studierea unor limbi străine de circulație mondială. Ținînd seama de factorii amintiți, cunoașterea unei limbi străine constituie astăzi nu numai o sursă de satisfacție personală, ci, în primul rînd, o necesitate.

Este firesc ca în aceste condiții interesul părinților pentru a crea posibilități copiilor lor să studieze o limbă străină din cea mai fragedă vîrstă (cînd se formează baza articulară care determină, în mare măsură, vorbirea corectă a limbii) să crească continuu. În ultimii ani, studiul limbilor străine înregistrează o dezvoltare din ce în ce mai mare și în învățământul preșcolar. Este concludent în această privință faptul că numai în capitala țării peste 8.900 de copii din 130 de grădinițe învață în acest an școlară limbă străină europeană de mare circulație.

Asistențele la orele de limbă străină din grădinițe învederează interesul copiilor pentru acest obiect atunci cînd se predă în mod atractiv, cînd se folosesc procedee care

care să predea limbile străine nu ar trebui să fie lăsată la latitudinea comitetelor de părinți sau a directorilor de grădinițe. Afirmăm acest lucru, deoarece în unele cazuri limbile străine sînt predate în grădinițe de cadre care cunosc limba respectivă „din familie”, dar nu au studii corespunzătoare de specialitate și nu au o pregătire pedagogică și metodică. De exemplu, în București, din 115 cadre care predau limbile străine în grădinițe, 51 sînt profesori activi din școlile din Capitală, 23 profesori pensionari, 10 studenți, 27 repartizați de Cooperativa „Deservirea” și 4 absolvenți de licee. Considerăm că în Capitală există condiții pentru ca limbile străine în grădinițe să fie predate numai de cadre calificate. S-ar putea folosi în această privință trei surse: a) surplusul de cadre tinere calificate, necadrate din lipsă de catedre vacante în școli, b) profesori de specialitate din școlile Capitalei în regimul plata cu ora și c) profesori pensionari.

Calitatea pregătirii cadrelor are o mare însemnătate în învățarea corectă a unei limbi străine. În privința aceasta trebuie să avem în vedere faptul că la vîrstă preșcolară copiii învață limba străină imitînd modelul. Modelele slabe au implicații grave (pronunțare greșită) care se înlătură cu greutate mai tirziu.

Pentru a spori eficiența predării limbilor străine la copiii de vîrstă preșcolară ar fi necesar să se organizeze un curs de inițiere a profesorilor în problemele specifice învățămîntului preșcolar.

În mod stringent se impune elaborarea unei programe care să stabilească volumul de cunoștințe ce urmează a fi predat copiilor. În prezent, fiecare profesor predă ceea ce dorește și cît crede de cuviință. Nu putem trece cu vederea practica greșită — după părerea noastră — a unor cadre, mai puține la număr, care pun accent nu pe conversație, pe însușirea unor expresii uzuale, ci pe memorarea de versuri și învățarea de cîntece cu care impresionează părinții.

O contribuție importantă la îmbunătățirea predării limbilor străine în grădinițe ar putea să aducă Institutul de științe pedagogice care, studiînd experiența acumulată în gră-

dinițele noastre sau în alte unități preșcolare de peste hotare, ar putea să elaboreze îndrumări metodice privind predarea limbilor străine în grădinițe.

Ar fi necesar ca Ministerul Educației și Învățămîntului să vină cu unele precizări și reglementări în planul de învățămînt și în programa pentru învățămîntul preșcolar care să se refere la numărul de ore afectat predării limbilor străine în raport cu celelalte activități și la locul acestui obiect în cadrul programului zilnic de activitate, evitîndu-se supraîncărcarea copiilor. Reglementarea acestor probleme este impusă de diversitatea practicilor întîlnite în grădinițe. Numărul de lecții variază în prezent între 2—5 pe săptămînă, acestea avînd o durată de 30 minute în cele mai multe unități sau de o oră în alte unități. Sînt evidente exagerările din grădinițele unde copiii au aproape zilnic lecții de limbă străină.

O diversitate de practici se întîlnesc în unitățile preșcolare și cu privire la locul predării limbilor străine în programul zilnic: înainte de activitățile obligatorii, după aceste activități, între activitățile obligatorii, după masă etc. Credem că locul cel mai indicat pentru predarea limbilor străine ar fi după activitățile obligatorii (orele 10—11).

Nici problemele de ordin financiar nu sînt pe deplin clarificate. În timp ce Cooperativa „Deservirea” a stabilit o sumă fixă pentru fiecare oră prestată, cadrele angajate de comitetele de părinți prin „înțelegere” pretind sume care diferă de la o unitate la alta (se încasează de la părinți între 10—40 de lei lunar pentru fiecare copil). După părerea noastră, ar trebui să se lichideze sistemul de a face plata cadrelor care predau limbile străine în grădinițe pe baza unei simple chitanțe de mînă.

Tipărirea unui manual special care să servească pentru „lectura” de imagini și pentru conversație, cu indicații metodice pentru profesori și părinți, ar contribui fără îndoială la îmbunătățirea calității predării și însușirii cunoștințelor de către copil.

Prof. TEODOR NOVAC
Inspector școlar — București

În locul unei demonstrații contorsionate

Tema cea mai grea de algebră la clasa a VIII-a este discuția sistemului de ecuații. Programa prevede ca acest lucru să se facă cu ajutorul graficului. Dar metoda este greoaie și elevul se tirăște literalmente după profesorul care încearcă să-l tragă după el pe drumul unei demonstrații contorsionate. Elevul se află în situația celui care i se pune în față mecanismul gata construit, nerămîndu-i decît să-l „deșurubeze”. Iar pentru această treabă plicticoasă manualului însuși îi trebuie patru pagini. În vederea recapitulării trimestriale, mi-am propus reluarea temei, dîndu-i un caracter cursiv, alegînd următoarea cale, mult mai scurtă și mai ușor de înțeles.

Reamintim elevilor că o ecuație de gradul I cu două necunoscute are infinit de multe soluții; notăm cu M mulțimea soluțiilor. Apoi îi întrebăm dacă atașăm primei ecuații încă una de același tip — îi notăm cu N mulțimea soluțiilor — ce situații se pot ivi? Ușor vor rezulta următoarele trei posibilități: 1) mulțimile M și N sînt egale, sistemul denumindu-se compatibil și nedeterminat; 2) mulțimile M și N sînt disjuncte, sistemul fiind acum incompatibil; 3) mulțimile M și N sînt nedisjuncte și au un singur element comun, în care caz sistemul se numește compatibil și determinat. Odată stabilite aceste repere, propunem în continuare clasei căutarea condițiilor care vor face ca sistemul să se includă într-o anumită categorie din cele trei.

1) Faptul că cele două ecuații admit aceeași mulțime a soluțiilor implică, conform celor învățate în clasa precedentă, echivalența ecuațiilor. Conform cunoscutei teoreme de echivalență, înseamnă că, fiind dat sistemul $Ax+By+C=0$ și $Dx+Ey+F=0$, coeficienții D, E, F , trebuie astfel aleși încît să fie numere proporționale cu coeficienții primei ecuații. O concluzie se impune im-

țin seama de particularitățile lor de vîrstă. La unele grupe, copiii cunosc și folosesc expresiile uzuale în limba respectivă.

Se poate afirma însă că studiul limbilor străine în grădinițe este doar la un început de drum. Multe din problemele care privesc organizarea, desfășurarea și mai ales conținutul acestui obiect de învățămînt nou introdus în învățămîntul preșcolar își așteaptă încă rezolvarea. Bunăoară, încadrarea cu personal

dlat: dacă coeficienții sînt numere proporționale, atunci sistemul este compatibil și nedeterminat.

2) Ne putem întreba acum: ce s-ar întîmpla dacă numai coeficienții necunoscutelor ar fi numere proporționale? Acesta înseamnă că coeficienții celei de-a doua ecuații se vor scrie $D=kA$, $E=kB$ și $F=kC$. Sistemul va arăta: $Ax+By+C=0$ și $kAx+kBy+kC=0$. Se dă k factor comun pe lingă cei doi termeni: $k(Ax+By)+kC=0$. Împărțim apoi întreaga ecuație cu k și obținem: $Ax+By+(h:k)C=0$. Comparînd acum cele două ecuații ale sistemului scrise sub forma $Ax+By+C=0$ și $Ax+By+(h:k)C=0$, va rezulta: $C=(h:k)C$, de unde urmează imediat că $0=h:k$. Cum atît h , cît și k sînt, prin ipoteză, diferiți de zero, înseamnă că egalitatea $0=h:k$ este falsă. Intrucît încercarea de a reuni cele două ecuații într-un sistem ne-a condus la relația absurdă $0=h:k$, înseamnă că ea însăși este absurdă, nepermisă. Această constatare o exprimăm astfel: dacă coeficienții necunoscutelor, și numai ei, sînt numere proporționale, sistemul este incompatibil.

3) Dacă nici măcar coeficienții necunoscutelor nu sînt numere proporționale, atunci în mod necesar ne vom găsi în ultimul din cele trei cazuri posibile: sistemul este compatibil și determinat. Într-adevăr, cele două ecuații ale sistemului se vor scrie $Ax+By+C=0$ și $mAx+nBy+p$

+pCO=0. Impunînd condiția $m \neq n$ rezultă că nu ne putem afla nici în cazul 1), nici în cazul 2). Faptul că ne aflăm în cazul 3) îl putem însă dovedi nu numai prin eliminarea primelor două, ci și în mod direct, rezolvînd sistemul și comentînd rezultatul. Vom găsi că $x=(BE-CE):(BD-AE)$, și $y=(AF-CD):(BD-AE)$. Acesta este momentul potrivit să introducem determinații. Cum coeficienții sînt constanți, înseamnă că și combinațiile lor care ne dau valorile necunoscutelor sînt de asemenea constante. Aceasta înseamnă că x și

y au valori unice, ceea ce înseamnă că în acest al treilea caz sistemul este nu numai compatibil, ci și determinat.

Iată cum o temă de algebră clasică poate fi predată mult mai alert și aceasta numai fiindcă am folosit nu mai multe noțiuni din limbajul mulțimilor decît cele învățate la începutul clasei a V-a! Dacă profităm de nevoia care se impune a unei rezumări sistematice și introducem din această pricină noțiunea de produs cartezian, atunci putem întocmi tabelul recapitulativ prezentat în schița de mai jos.

Procedîndu-se în modul arătat, elevul se află în postura naturală a cercetătorului care își construiește singur mecanismul, astfel încît acesta să corespundă unei funcționalități dinainte prescrise.

Prof. ȘTEFAN FATULESCU
Școala generală nr. 114
București

$$M = \{(x, y) \mid Ax + By + C = 0\}$$

$$N = \{(x, y) \mid Dx + Ey + F = 0\}$$

atunci rezultă următoarele cazuri

$$1) \frac{A}{D} = \frac{B}{E} = \frac{C}{F} \implies M \cap N = M = N = \mathbb{R}^2 \implies (x, y) \in \mathbb{R}^2$$

$$2) \frac{A}{D} = \frac{B}{E} \neq \frac{C}{F} \implies M \cap N = \emptyset \implies (x, y) \notin \emptyset$$

$$3) \frac{A}{D} \neq \frac{B}{E} \implies M \cap N \neq \mathbb{R}^2 \neq \emptyset \implies (x, y) \in \left\{ \frac{BF-CE}{BD-AE}, \frac{AF-CD}{BD-AE} \right\}$$

Diascol mecanizat

Insușirea temelor predate în clasă se face mai ușor atunci când folosim în predare filme, planșe, diapozitive.

Școlile au fost dotate cu aparate de proiecție, în special pentru proiectarea de diapozitive, care se găsesec în număr destul de mare în școli sau grădinițe. Folosirea lor este însă insuficientă. Acest lucru nu se datorează întotdeauna profesorului, ci în cea mai mare parte tehnicii. Aparatele de proiecție existente în școli nu pot fi folosite decât în camere bine camuflăte, și acestea se poate realiza numai în laboratoare, camuflajul geamurilor sălilor de clasă fiind greu de executat.

Pornind de la această deficiență, împreună cu mecanicul auto Iulian Diaconu am căutat să rezolv într-un fel problema, reușind să confecționăm un aparat cu ajutorul căruia să se poată proiecta și ziua.

Diascolul a fost introdus într-o carcasă, iar proiecția se face printr-un geam mat. Pentru a nu întrerupe prea des proiecția, diapozitivele sînt montate pe un disc circular cu diametrul de 330 mm, confecționat din tablă de 2 mm.

Pe disc sînt amenajate 12 sau 24 de locașuri, pentru introducerea diapozitivelor cu ramele lor. Locașul constă dintr-o fereastră tălată în disc de dimensiunile diapozitivului, iar pe partea din față a discului au fost sudate sau lipite rame din metal pentru a fixa diapozitivul în părțile laterale și în partea de jos.

Pe disc diapozitivele sînt montate înainte de expunere sau dacă sînt mai multe decât numărul locașurilor

se așază în ordinea și poziția de montare.

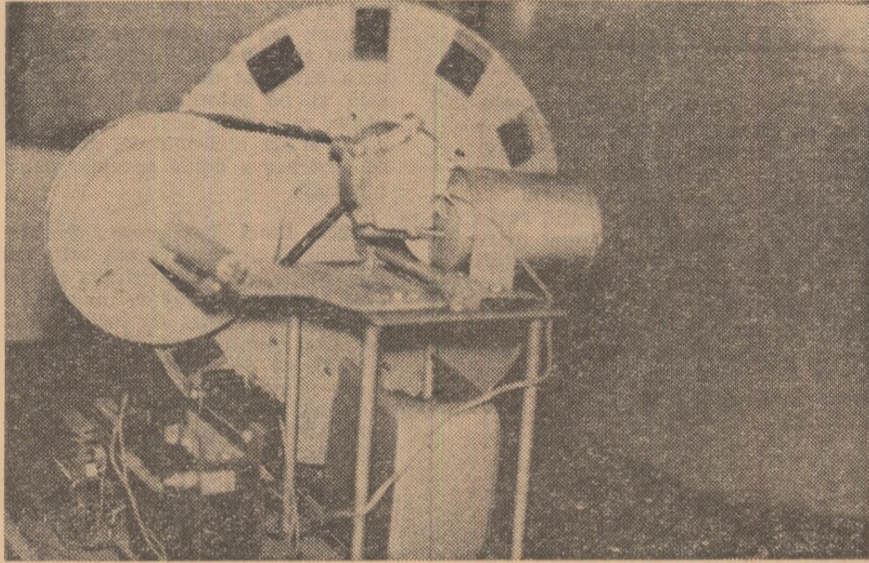
Dacă diapozitivele sînt așezate în cutie în ordine, montarea nu durează mai mult de 20—25 secunde.

Rotirea discului se face de o volantă acționată de un motorăș, fie montată pe ax, fie prin intermediul unei curele. Discul are menirea să reducă din viteza motorășului și să mărească timpul de expunere a diapozitivelor. Prin aceasta se expun diapozitivele timp de 9,18 sau 36 secunde, deoarece pe disc, la distanțe

motorăș cu ajutorul unui întrerupător pară, imaginea fiind fixată pînă la pornirea motorășului.

Pe partea posterioară a discului sînt montați 12 sau 24 de piloni (niște cuipe lipite sau sudate) la 30 sau 15 grade depărtate unul de altul, care vor atinge știfturile de pe volantă spre a putea roti discul pe care sînt montate diapozitivele.

Pentru acționarea discului s-a folosit un motorăș de parbriz. Școala nu posedă un motorăș care să funcționeze la curenți de 220 volți, și a fost nevoie de un transformator care

Un aparat cu care se poate proiecta și la lumina zilei

egale, în patru tăieturi, se introduc patru știfturi care glisează spre ax și se fixează cu piuliță.

Cînd un singur știft este fixat pe linia pilonilor, iar cele 3 spre interior, expunerea durează 26 secunde. Cînd sînt montate 2 știfturi de pe aceeași linie, expunerea durează 18 secunde, iar cînd sînt aduse toate pe aceeași linie, expunerea durează 9 secunde.

În cazul în care profesorul dorește să expună mai mult timp un diapozitiv va întrerupe curentul în

să reducă curentul la 12 volți și un redresor, deoarece motorul folosit funcționează la curent continuu.

Alimentarea cu curent se face la priză prin cordonul diascolului, iar de la intrarea acestuia în aparat s-au tras 2 fire către transformator și redresor la motorăș. Pe firul ce merge la motorăș s-a intercalat un întrerupător pară pentru expunerile de mai lungă durată ale diapozitivelor. Spre a putea funcționa, se cere ca întrerupătorul de pe cordonul de 220 volți și cel de pe cordonul de

12 volți să fie în poziția de contact. Discul acționat brusce produce o mișcare care depășește uneori lățimea unui diapozitiv. Pentru remediere s-au făcut în disc un număr de găurele egal cu al pilonilor, adînci de 1 mm, în care pătrunde un opritor care anihilează oscilația. La pornirea discului, arcul opritorului este comprimat de forța discului, revenind apoi în poziția inițială, cînd mișcarea discului aduce opritorul în lăcașul din disc, fixîndu-l.

Opritorul va fi montat pe aceeași placă pe care sînt fixate motorășul, discul și volanta. Toate acestea sînt montate pe placă metalică și fixate pe o placă de pal prin 4 piciorușe, formînd împreună un bloc. Sub bloc, fixat cu un șurub de placă, montăm diascolul. Placa de pal pe care s-a montat blocul are dimensiunile 2×70×55 cm. Peste placă s-a montat o cutie lungă de 70 și lată de 55 cm, înaltă de 35 cm, pe 36 cm, și de 45 pe restul cutiei unde se află blocul. Această porțiune a fost prevăzută cu un capac pe unde se face montarea diapozitivelor și reglarea obiectului la diascol.

În partea din față, între rame, se montează un geam mat prin care se face proiecția. Partea din față are o cutie interioară care glisează pe placă, cu care putem mări imaginea. Pentru a apropia mai mult imaginea, în spatele obiectivului se va monta o lentilă într-o ramă fixată cu șuruburi pe cele două brațe care susțin obiectivul la diascolul IOR.

Proiecția. Discul se învîrtește în spatele obiectivului în așa fel încît lumina să treacă printr-una din ferestre. Lumina emisă de lampă trece prin grupul de lentile, care o concentrează și o dirijează prin fereastră de jos a discului și prin lentila obiectiv pe geamul mat. Așezînd aparatul pe catedră sau pe un alt suport, imaginea se vede la mărirea celei care apare la un televizor Rubin 102.

În lipsa motorășului, discul poate fi acționat cu mîna. În acest caz, vor ieși afară prin partea de sus a cutiei niște spilturi pentru a mișca discul o lungime de diapozitiv.

Prof. ION BILA
Alexandria

Diapozitivul multicadru

În mod obișnuit, diapozitivul se utilizează pentru: a) explicarea unei idei simple, ilustrate printr-o imagine care rămîne pe ecran doar timpul necesar pentru explicație după care se înlocuiește; b) explicarea unei idei complexe sau a unei serii de idei — expunerea și înțelegerea cărora durează mai mult; imaginea este menținută în acest caz pe ecran un timp mai îndelungat; c) prezentarea unor peisaje, animale, instalații, piese, clădiri, opere de artă etc., care nu se pot aduce în clasă.

În procesul de învățămînt, proiecția diapozitivelor este folosită adesea în combinație cu tabla, care deține în continuare un rol important pentru sistematizarea cunoștințelor și adăugarea de informații noi. Dacă folosirea diapozitivelor are loc în cadrul studiului individual sau pe grupe cu efectiv redus, nu mai există profesor și tablă, iar proiecția diapozitivelor este însoțită de comentariu (eventual pe fond muzical) înregistrat pe bandă de magnetofon.

Dificultatea principală, la proiectarea diapozitivului, constă în dis-

pariția imaginii reprezentînd materialul grafic sau simbolic, de bază, în timpul în care profesorul este nevoit să explice un aspect sau să se ocupe mai amănunțit de o componentă a acestui material pentru care lucru are nevoie de o altă imagine.

Dificultatea ar putea fi rezolvată prin proiecția simultană a mai multor diapozitive, pe mai multe ecrane. (Este vorba de „multiproiecție”, „multiviziune”, prezentare pe mai „multe medii” sau „poliecran”). Dar metoda are o serie de dezavantaje, din care cauză nu s-a răspîndit în școli: necesită un număr ridicat de diaproiectoare automate, instalații de sincronizare și spațiu.

În învățămînt a apărut însă metoda ecranului divizat. Conform acestei metode, în forma ei de aplicare cea mai simplă, se proiectează concomitent două imagini. Imaginea din stînga ecranului se folosește pentru scheme, diagrame, schițe de ansamblu sau ecuații matematice necesare un timp mai îndelungat, pentru o informare mai amplă; imaginea din dreapta servește pentru ilustrarea unor detalii sau a materialului care se explică o singură dată și asupra căruia nu se mai revine. În felul acesta, imaginea din stînga rămîne un timp mai îndelungat pe ecran, în timp ce cea din dreapta se schimbă frecvent. În unele cazuri, se pot proiecta concomitent 3—4 imagini sau numai o singură imagine, celelalte porțiuni apărînd negre. Ori de cîte ori este necesar un efect vizual mai puternic, se poate folosi întregul format al ecranului.

Din punct de vedere tehnic, realizarea practică a ecranului divizat se poate face pe două căi: folosirea a două seturi de diapozitive,

proiectate cu ajutorul a două diaproiectoare, sau reunirea celor două (sau a mai multor) imagini necesare pe un singur diapozitiv, proiectat cu un singur aparat. Diapozitivul, cuprînzînd două sau mai multe imagini, poartă numele de diapozitiv multicadru, prin cadru înțelegîndu-se elementul primar al setului: imaginea.

Tehnica de execuție a diapozitivelor multicadru este mai complexă decît a diapozitivelor curente. Vom aminti doar faptul că pe o singură fotografie trebuie combinate două sau mai multe imagini, din care una poate reprezenta o schemă, plan, text etc., iar celelalte, aspecte luate după natură. Apare deci necesitatea montării imaginilor.

Diapozitivul multicadru conferă materialului proiectat o flexibilitate și o eficiență sporită, permițînd prezentarea ideilor prin intermediul unor module simple cu care se alcătuiesc ansamble complexe. Aceste module pot să apară pe rînd, cumîndu-se în fiecare imagine următoare și ajungînd pînă la un total de 6 imagini. Efectul se obține prin apariția, la început, a unei imagini care acoperă a șasea parte din suprafață, la care se adaugă, în diapozitivul următor, încă o imagine și așa mai departe pînă la cel de-al șaselea diapozitiv, în care apar șase cadre dispuse în două șiruri de cîte trei sau într-un alt mod.

Diapozitivul multicadru permite descoperirea de posibilități educative neexploarate încă ale proiecției de imagini multiple, datorită, poate, numărului ridicat de aparate de proiecție necesare și complexității sincronizării proiecției imaginilor componente, lucruri care au împie-

dicat pînă acum folosirea multiproiecției în învățămînt.

În cursul anului 1973, Oficiul central pentru mijloace de învățămînt intenționează să producă cîteva seturi experimentale de diapozitive multicadru, pe care le va trimite în școli pentru a stabili eficiența lor, comparativ cu seturile de diapozitive monocadru.

Ing. LEONIDA TĂNĂȘESCU

PENTRU VIGOAREA ȘI SĂNĂTATEA MILIOANELOR DE ELEVI

In ce mod poate să devină sportul un bun efectiv al celor citorva milioane de elevi pentru ca, mai tirziu, ca cetățeni, muncitori de orice fel, el să se constituie într-un adevărat mod de viață al lor, cum să fie îmbunătățită — în fond și în formă — pregătirea în acest important compartiment al educației comuniste a tineretului — iată numai câteva dintre aspectele care, prin numeroasele lor incidente și implicații, revin zilele acestea, în urma recente Hotăriri de partid, cu cea mai mare frecvență pe agendele dezbaterilor operative din școli. Ele au constituit și temele care, în mod firesc, au polarizat referințele tuturor invitaților la masa rotundă organizată de redacția noastră în problema educației fizice și sportului de masă în școală. Participanții profesorii: Victor Tibacu (Liceul „Gh. Șincai”), Ortensia Nedef (Liceul nr. 15), Antoaneta Sîdea (Liceul „D. Petrescu”), Gh. Predescu (Liceul nr. 24), Ianoș Balog (Școala generală nr. 148), Elvira Simionescu (Liceul „Gh. Lazăr”), Ana Dăringă (Șc. prof. „Tehnometal”), Ion Oprescu (Liceul „I. L. Caragiale”), Ionel Popleşanu (Liceul nr. 43).

Spre o activitate cu caracter de masă

O primă condiție pentru obținerea acelor îmbunătățiri cantitative și calitative care se așteaptă din partea școlii în acest compartiment esențial al pregătirii tineretului pentru viață este cultivarea neabătută a interesului și dragostei lui pentru sport, pentru educația fizică, pentru mișcarea în aer liber care călește și fortifică organismul. Ca și la alte discipline de învățămînt — sublinia prof. Ortensia Nedef — contează foarte mult atitudinea profesorului, care nu trebuie să le ceară copiilor lucruri peste puterile lor și, apoi „să-i ardă la note”. El trebuie să-și apropie elevii prin însuși conținutul muncii. În al doilea rînd, este foarte importantă atitudinea celorlalți profesori față de activitățile sportive, ei trebuind să se dovedească, dacă nu niște adevărați sportivi, cel puțin niște persoane care apreciază sportul și-i recunosc necesitatea.

De o deosebită importanță în cucerirea tuturor tinerilor pentru mișcare în aer liber și sport este — cum au apreciat interlocutorii noștri — cea gimnastică zilnică, pe care nu întotdeauna școlile au exploatat-o în toate sensurile ei educative. „Gimnastica zilnică — spunea

prof. A. Sîdea — este cea mai însemnată formă de antrenare a marelor de elevi la activitățile sportive”.

De aceea este absolut necesar ca această activitate să constituie o cauză nu numai a profesorului de educație fizică, ci a întregului colectiv didactic, în frunte cu directorul. Aceasta face posibil ca gimnastica zilnică să fie organizată în bune condiții — la aceeași oră pentru toată școala, să se asigure o supraveghere atentă a elevilor, o execuție corectă a mișcărilor, în condiții igienice optime. La Liceul „Mihai Viteazul”, de exemplu, gimnastica zilnică este anunțată, pe bandă, prin stația de amplificare, de unde profesorul de specialitate comandă exercițiile, celelalte cadre didactice urmărind, în clasele în care se află, executarea disciplinată a mișcărilor și respectarea cerințelor igienice. Este imposibil ca profesorul de educație fizică să organizeze singur exercițiile pentru o școală întreagă, în timpul scurt ce îi stă la îndemînă și în climatul de ordine perfectă și de igienă absolut necesară pentru întreg ansamblul de copii.

În lumina recente Hotăriri de partid, cei care se ocupă de pregătirea tineretului trebuie să acorde o mare atenție unor ramuri sportive cu mare eficiență în fortificarea organismului, promovind cu grijă, alături de gimnastică, atletismul, înotul, turismul ș.a.

Prof. Elvira Simionescu: Personal consider că promovarea în rîndul elevilor a înotului, bunăoară — sport cu multiple valențe formative pe plan fizic și psihic — este o datorie patriotică a noastră. Cred că trebuie să trecem neîntîrziat la depistarea elevilor care nu cunosc înotul și să ne gîndim la egalizarea lor pentru instruire în acest sens, folosind larg condițiile existente în Capitală. Apoi, în tabere, neapărat să existe preocupări pentru învățarea înotului.

Prof. Victor Tibacu: Pentru a crea posibilități mai largi de învățare a înotului, cred că unele fabrici ar putea confecționa din material plastic bazine mici de înot (conținere) de 5—10 m. lungime pe 2—3 m. lățime, care sînt foarte practice și ar putea fi mai la îndemînă școlilor, în lipsă de altceva.

Prof. Gh. Predescu: Aș vrea să subliniez că, în mod special, învățarea înotului este bine să înceapă de la clasele mici, fiindcă la această vîrstă el se însușește mai ușor, ceea ce ar trebui să aibă neîntîrziat în vedere școlile generale.

Prof. Balog Ianoș: De altfel, în general, dragostea și obișnuința de a face sport trebuie cultivate de la vîrstele mici. Așa încît o mare atenție trebuie acordată acestei discipline la clasele I—IV...

Prof. A. Sîdea: ...unde ar fi bine, pentru aceste motive, ca educația

ÎN DEZBATERE:

fizică să se predea de către profesori specializați.

Prof. Victor Tibacu: Un mare rol în transformarea sportului într-o activitate de masă a elevilor îl poate avea, după părerea mea, și ciclismul, alături de turism care sînt în general atractive pentru tineret. Ciclismul dezvoltă simțul echilibrului și supune organismul la un efort fizic pe mai multe planuri, cu un puternic efect formativ și educativ. Poate că nu sînt prea exagerat dacă spun că pe șosele și pe arterele principale din orașe, măcar pe acelea care se vor construi de aici înainte, ar fi bine să se rezerve benzi speciale pentru biciclete.

Prof. Ionel Popleşanu: Deoarece atletismul la ora actuală este mult mai puțin răspîndit printre elevi — deși este recunoscut ca un sport cu un mare potențial de influențe sănătoase asupra omului — cred că trebuie să depunem eforturi speciale pentru a-i atrage pe elevi spre el, eventual găsind un sistem competițional care să-i antreneze efectiv.

Prof. Elvira Simionescu: Cît despre excursii, ar fi util să se schimbe optica asupra funcționalității lor, întrucît acestea sînt prea puțin folosite ca mijloc de petrecere a timpului în aer liber, curat. De cele mai multe ori, copiii sînt duși în excursii dintr-un oraș poluat în alt oraș poluat.

Prof. Ion Oprescu: Preocupîndu-ne să dăm un caracter de masă sportului în școală, nu trebuie să-i uităm pe elevii excepțional dotați. Talentele trebuie observate din timp, cultivate și orientate spre cluburile de specialitate, pentru că performerii se formează de mici, din școală.

Supraincercarea și cîteva mentalități greșite

Mișcarea în aer liber constituie și un mijloc de deconectare a elevilor, după cîte se știe, suprasolicitați pe plan intelectual, datorită exagerărilor despre care s-a discutat nu o dată în presă. Din păcate, ea nu aduce pe terenurile de sport mai mulți elevi dornici să se reconforțeze. Ba, dimpotrivă.

Prof. Victor Tibacu: Supraincercarea țintuiește la masa de lucru, pentru un timp prea îndelungat, un număr mare de elevi, în special din clasele mari. Problema de fond stă aici în înlăturarea efectivă a suprasolicitației intelectuale și nervoase a elevilor, pentru a face mai mult loc sportului — și nu numai ca mijloc de deconectare (ceea ce ar fi doar un paliativ), ci ca mod de viață sănătoasă.

Prof. Gh. Predescu: Se observă în rîndul părinților și, ca urmare, al elevilor, încă o subapreciere a binefacțiilor educației fizice și sportului, unele mentalități învechite în ceea ce privește fetele ca sportive. Este imperios necesară înlăturarea unor asemenea mentalități.

Prof. Balog Ianoș: După cum la fel de necesară este înlăturarea tendinței de eschivare de la sport prin scutire medicală. Aici și medicii sînt de vină, pentru că acordă prea ușor asemenea dispense.

De altfel, lista bolilor care necesită scutire la orele de educație fizică și sport trebuie riguros revăzută (nu înțelegem de exemplu, de ce un elev cu vederea slabă nu poate face sport).

Etalonul muncii profesorului

Incontestabil, nivelul predării educației fizice, al învățării sportu-

rilor în școală trebuie să se ridice la acela al celor mai importante discipline de învățămînt. Acest lucru depinde, în primul rînd, de pregătirea profesorului de specialitate. Subliniind importanța sarcinii trasate de Hotărire ca Institutul pentru educație fizică și sport, facultățile de educație fizică să pregătească nu numai sportivi de performanță, ci și cadre pentru activitatea didactică, interlocutorii noștri au arătat că este foarte util ca viitorii profesori să fie pregătiți pentru predarea în condițiile concrete ale școlii noastre.

Prof. Ionel Popleşanu: Programele învățămîntului superior de specialitate să aibă prioritate în vederea lecțiilor în aer liber, specificul lecțiilor cu fetele, utilizarea curților pentru practicarea sportului și educației fizice, fără a neglija resursele didactice ale sălilor de sport. Tot astfel, programele cursurilor de perfecționare a cadrelor didactice să cuprindă nu atît formulări teoretice, generale, cît indicații concrete privind activitatea cu clasa în condițiile noilor exigențe.

Cel mai important mijloc de îmbunătățire a predării — au relevat dezbaterile — stă în mîinile profesorului însuși, în măiestria și devotamentul său; profesorul trebuie să vadă în disciplina sa una din cele mai importante pentru pregătirea generației tinere. În acest context, apare foarte justificată prevederea din Hotărire ca munca profesorului să fie apreciată după rezultatele obținute de către elevi în îndeplinirea unor norme și probe certe.

Prof. Elvira Simionescu: Pentru stabilirea acestor norme cred însă că este necesară o testare largă, a mii de copii de diferite vîrste, băieți și fete, în diferite zone ale țării. În formularea normelor, trebuie să fie consultați profesorii care predau efectiv la catedră în școlile generale și licee — nu doar cercetători și profesori universitari.

Prof. Ana Dăringă: Dacă aceste norme nu sînt stabilite de cadre care cunosc bine nu numai teoretic, dar și practic, particularitățile elevilor de diferite vîrste — riscăm să adoptăm niște valori prea mici sau prea mari, deci fără eficiență didactică, în speță să compromitem o idee bună.

În ceea ce privește practica muncii la catedră, participanții la discuție au subliniat aportul creator și simțul pedagogic de care trebuie să dea dovadă profesorul de educație fizică în ținerea lecțiilor.

Prof. Ion Oprescu: Hotărîrea cere ca „cea mai mare parte a activităților să se desfășoare în aer liber”, ceea ce nu înseamnă abandonarea sălilor de sport, cu amplele lor resurse instructive. Pentru activitatea în aer liber, să nu se piardă din vedere că elevul trebuie echipat special, că este necesară o călire a lui treptată și că, atunci cînd timpul realmente nu este favorabil, activitățile se pot desfășura pe teren acoperit, în condiții perfecte de aerisire.

Prof. Ana Dăringă: În general, activitățile în aer liber necesită multă mișcare; mai puține pauze pentru explicații, ținînd seama de faptul că elevii sînt transpirați în urma exercițiilor fizice efectuate și pot răci.

Participanții la discuție au subliniat, de asemenea, importanța sprijinului pe care pot să-l dea organizațiile de partid și de sindicat, organizațiile de pionieri și U.T.C. în buna organizare a activităților sportive din școală, în schimbarea concepției și mentalităților înapoiate din rîndul elevilor, părinților și chiar al unor profesori, pentru obținerea unor realizări, calitative și cantitative superioare în activitatea de educație fizică și sport.

ANA COSMIN

„ISTORIE-ARHEOLOGIE“

Revistă de referate, recenzii, sinteze nr. 1 (1973)

Seria materialelor pe care revista de referate, recenzii și sinteze „Istorie — arheologie“ le publică în primul său număr din 1973 se deschide cu un articol în care academicianul Emil Condurachi prezintă lucrările primului Congres internațional de tracologie (Sofia, 4—8 iulie 1972). Sînt expuse într-o formă sintetică tezele care s-au confruntat în ședințele plenare și în lucrările secțiilor, poziția oamenilor de știință români față de problemele controversate și contribuția lor la succesul acestei prestigioase manifestări științifice internaționale.

La rubrica „Istorie contemporană“ este prezentată lucrarea „Marea Britanie și expansiunea hitleristă în Bulgaria după Anschluss în München“ de C. Daneva-Mihova, care relevă o serie de aspecte noi, rezultate din studierea unor documente inedite bulgare și britanice. La aceeași rubrică este inserată o recenzie asupra studiului istoricului american A. L. Funk „Eisenhower, Giraud și operația «Tortă»“, care aduce, de asemenea, elemente noi pentru cunoașterea evenimentelor din ajunul debarcării anglo-americane în Africa de nord în noiembrie 1942.

De un real interes pentru istoria medievală a țărilor române este studiul istoricului bulgar B.

Țvetkova „Viața economică a orașelor și porturilor balcanice în secolele XV—XVI“, asupra căruia se referă prof. univ. Constantin N. Velichi. Autorul referatului subliniază că această lucrare conține date importante pentru istoria comerțului Țării Românești, informații privitoare la comerțul cu sare, vin, cereale, vite, lemn ș.a. care se transportau peste Dunăre prin Giurgiu și Brăila, precum și amănunte despre tranzitul mărfurilor prin Țara Românească în Transilvania și mai departe, în Ungaria.

Informații despre istoria politică a popoarelor din spațiul carpat-balcanic, unele din acestea referindu-se direct la istoria poporului român, se găsesc în grupajul de materiale publicate la rubrica „Izvoare“. În recenzia la cronică turcească a lui Selaniki, istoricul Mihail Guboglu relevă informațiile despre expedițiile turcești în Moldova în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, schimbările de domnie în Moldova și Țara Românească în aceeași perioadă. Într-o altă recenzie, prof. univ. George Cronț face o prezentare competentă a ediției ateniene din 1971 a „Exabibului“ lui Constantin Armenopol, redactat de juristul bizantin în 1345, menționînd totodată că acest monument al dreptului romano-bizantin, care s-a bucurat de o largă circulație în multe țări europene, figurează printre izvoarele

importante ale vechiului drept românesc.

La rubrica „Revista revistelor“, care își propune să sintetizeze conținutul pe un an întreg al unei importante publicații de istorie de peste hotare, istoricul Iacob Adam întreprinde o analiză concentrată a principalelor studii și articole apărute în numerele 1—6/1971 ale cunoscutei reviste sovietice „Novaia i novejšaia istoriia“. Autorul sintezei prezintă modul în care revista sovietică a abordat problemele teoretice și filozofice ale istoriei, diferite aspecte ale istoriei moderne și contemporane și se ocupă cu predilecție asupra materialelor publicate în „Novaia i novejšaia istoriia“ cu privire la istoria poporului român și la unele lucrări de istoriografie română contemporană.

Ținînd seama de interesul și discuțiile care s-au purtat în anii din urmă în legătură cu folosirea matematicii în cercetările de istorie, revista publică la rubrica „Curenți, tendințe, opinii“ un amplu studiu intitulat „«Chlometria» sau noua istorie economică“, în care dr. Vasile Liveanu supune unei analize amănunțite acest curent controversat, apărut în istoriografia americană în ultimele două decenii.

Din cuprînsul revistei mai semnalăm prezentarea lucrărilor lui F. X. Coquin „Caietul de doleanțe al orașului Moscova“ (Cornelia Papacostea-Danielopolu) și J.A. de Waele „Topografia și istoria orașului Akragas“ (Suzana Dimitriu), precum și un grupaj de note referitoare la lucrarea lui G. Lefebvre „Directoratul“, la Analele celui de-al XLIV-lea congres de istorie risorgimentală și la Registrele matricole ale studenților greci de la Universitatea din Padova, cu informații despre unii studenți români.

VLADIMIR BLOCK

VĂ RECOMANDĂM:

Constantin Ionescu: „Omul, societatea și socialismul“. Autorul surprinde mutațiile survenite în structura socială a societății românești sub acțiunea relațiilor de producție socialiste. Cititorul poate desprinde tendințele sociale, demografice și economice noi ale societății noastre, primind, în acest fel, răspuns la numeroasele întrebări pe care le pune prezentul social.

„Județele României socialiste“. Lucrarea cuprinde prezentarea monografică a județelor țării și a municipiului București. Fiecare

dintre județe se conturează din numeroasele date cu privire la geografia fizică, populația, orașele și localitățile rurale, resursele naturale, istoria și economia teritoriului respectiv.

*

În curs de apariție:

La Editura „Albatros“ se află cartea lui Mihai Beniuc: „Un bătrîn către un tînăr cărturar“. Dialogul anunțat chiar din titlu ia forma unor „scrisori“ călduroase, simple și nedidactice adresate tinerei generații de către martorul unei epoci de transformări cruciale în țara noastră. Lipsa de ostentație și tonul calm al acestor „scrisori“ fac și din această carte a poetului Mihai Be-

niuc încă un document al unei conștiințe cetățenești exemplare.

Cele trei secole care se împlinesc anul acesta de la nașterea ilustrului om de stat și a eminentului cărturar, Dimitrie Cantemir vor fi marcate prin apariția lucrărilor acestuia, precum și a unor monografii și studii despre opera lui: Editura „Minerva“: „Istoria Ieroglică“, ediție ilustrată, „Descrierea Moldovei“, „Opere“ (Vita Constantinii Cantemirii). Editura Academiei: „Opere“, 10 volume, „Descriptio Moldaviae“, ediție latină-română. Editura științifică: „Dimitrie Cantemir — studiu lingvistic“. Editura Cartea Românească: „Dimitrie Cantemir“, de Alice Botez.

C. G.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 88 din 24 martie 1973

Valorificarea superioară a resurselor energetice și de materii prime

Nivelul resurselor materiale ale unei țări nu rămâne același; el crește pe măsura descoperirii unor resurse noi, necunoscute mai înainte și se reduce pe măsura utilizării acestora sau a risipirii lor.

Potrivit rolului pe care-l îndeplinesc în procesul utilizării lor, resursele naturale ale unei țări se grupează în resurse energetice, care servesc pentru potențarea forței organismului omenesc și resurse de materii prime, care oferă corpul material pentru producerea mijloacelor de producție și obiectelor de consum.

Pentru a putea potența forța omului și a permite producerea unei cantități sporite de mijloace de producție și obiecte de consum, resursele energetice și de materii prime trebuie cunoscute, protejate, atrase în mod rațional în circuitul economic și supuse unor prelucrări succesive. Procesul complex de descoperire, conservare și, ca urmare, lărgire a bazei energetice și de materii prime, ca și atragerea acestora în circuitul economic și adâncirea prelucrării lor în vederea obținerii unei mase tot mai mari de valori de întrebuințare, în care s-a înmagazinat o cantitate sporită de muncă omenească este cunoscut sub denumirea de valorificarea superioară a resurselor naturale.

Cu o anumită aproximație, gradul de valorificare a resurselor naturale ale unei țări (Gv) este oglindit de raportul dintre valoarea producției industriei prelucrătoare (P) și suma valorilor producției industriei extractive (E), producției agricole (A) și producției silviculturii (S), adică:

$$Gv = \frac{P}{E + A + S}$$

Mărimea acestui raport ne arată de câte ori este mai mare valoarea produselor obținute în

urma prelucrării materiei prime, față de valoarea acestora. Ea depinde, pe de o parte, de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, iar pe de altă parte, de natura relațiilor de producție. Dacă nivelul de dezvoltare a forțelor de producție își pune amprenta, îndeosebi asupra lărgirii bazei energetice și de materii prime și adâncirii gradului de prelucrare al acestora, relațiile de producție influențează, în special, asupra conservării resurselor naturale și atragerii lor în circuitul economic.

Un exemplu edificator al influenței exercitate de relațiile de producție asupra valorificării resurselor naturale ni-l oferă compararea prezentului cu trecutul țării noastre. Dacă în anii regimului burghez-moșieresc, relațiile de producție capitaliste și capitalul străin au frânat valorificarea resurselor naturale a țării noastre, acestora fiindu-le caracteristic o slabă atragere în circuitul economic, și un grad scăzut de prelucrare, în anii construcției socialiste, relațiile de producție socialiste au generat ample acțiuni de descoperire, conservare și punere în valoare la un nivel superior a resurselor naturale ale țării.

Aceste acțiuni, legate de valorificarea superioară a resurselor țării noastre vor continua și în viitor. „Pentru a asigura dezvoltarea economico-socială rapidă a României — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din 19—21 iulie 1972 — se va acorda o deosebită atenție lărgirii bazei energetice și de materii prime. Vor fi intensificate prospecțiunile geologice pe întregul cuprins al țării în vederea identificării de noi zăcăminte. O sarcină importantă este elaborarea de tehnologii de exploatare și prelucrare care să permită folosirea cât mai eficientă a tuturor resurselor

existente în țară, inclusiv a celor cu conținut de substanțe utile redus¹⁾).

În cadrul preocupărilor pentru valorificarea superioară a resurselor naturale, un rol însemnat îl au cele îndreptate spre lărgirea bazei energetice și de materii prime și atragerea rațională a acestora în circuitul economic. În acest scop, în anii construcției socialiste s-au depus eforturi uriașe pentru descoperirea de noi zăcăminte de țitei, gaze naturale, cărbuni, minereuri de fier, minereuri neferoase, substanțe nemetalifere etc.

Aceste eforturi, care s-au materializat în cei 35,8 miliarde lei investiți în perioada 1951—1970 în explorările geologice, au avut drept rezultat creșterea rezervelor de substanțe minerale utile și, ca urmare, a extracției acestora. Astfel, față de anul 1950, în anul 1970 extracția de țitei era de 2,6 ori mai mare, cea de gaz metan de 9,7 ori, cea de cărbune de 6,9 ori, iar cea de minereu de fier de 8,2 ori.

Pe aceeași linie s-au înscris și eforturile făcute pentru prevenirea și combaterea eroziunii solului, pentru îndiguiri și desecări, pentru irigarea unor terenuri și pentru efectuarea lucrărilor de împădurire. Numai în perioada 1966—1970 au fost efectuate lucrări de combatere și prevenire a eroziunii solului pe o suprafață de peste 2,2 milioane ha, de îndiguiri și desecări pe 576 de mii ha, de irigații pe 442 de mii ha și de împăduriri de 269 de mii ha.

În sfârșit, în cadrul eforturilor pentru descoperirea de noi rezerve energetice și de materii prime și atragerea acestora în circuitul economic s-a înscris și preocuparea susținută pentru punerea în valoare a potențialului hidroenergetic. Ca urmare a acestor preocupări, producția de energie hidroelectrică a crescut de la 169 milioane kwh în 1950 la 2773 milioane kwh în 1970. Până în 1975, prin punerea în valoare a altor resurse hidroenergetice, producția de energie hidroelectrică va ajunge la circa 10.000 milioane kwh.

Alături de lărgirea bazei energetice și de materii prime și atragerea acestora în circuitul economic, un rol deosebit are adâncirea gradului de transformare și prelucrare a materiilor prime într-o gamă variată de produse cu o valoare de întrebuințare ridicată, în care s-a înmagazinat o cantitate sporită de muncă omenească. Înfăptuirea acestei cerințe a fost asigurată de dezvoltarea industriei prelucrătoare, diversificarea acesteia în zeci de ramuri și subramuri și introducerea progresului tehnic. Ca urmare, în anul 1970, valoarea producției finite obținute

Lector univ. G. PĂRAIANU

(Continuare în pag. 11-a)

(Urmare din pag. 1)

te dintr-o tonă de laminate ferroase era de 2,1 ori mai mare decât în 1960, iar valoarea producției obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă de 6,3 ori mai mare decât în 1933.

Un aport deosebit la adâncirea gradului de prelucrare a materialelor prime l-a adus dezvoltarea industriei chimice. Prin chimizarea derivatelor din țitei și gaz metan, spre exemplu, se obțin produse cu o valoare de 4 până la 20 de ori mai mare.

Această direcție a valorificării superioare a resurselor naturale se va utiliza cu predilecție și în viitor. „O problemă esențială care se pune în cincinalele următoare — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este asigurarea unui grad înalt de prelucrare a materiei prime, în așa fel încât să sporească de câteva ori valoarea produselor obținute dintr-o tonă de materii prime”.

Acest lucru se poate asigura și prin **reducerea consumurilor specifice**, care constituie o altă direcție a valorificării superioare a resurselor naturale. La nivelul anului 1975, reducerea cu numai 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu o creștere de 8 miliarde a veniturii naționale.

Utilizarea acestei direcții se cere cu atât mai mult, cu cât la noi consumurile specifice pentru

multe produse sînt mai ridicate comparativ cu cele din alte țări cu o economie avansată. Pentru reducerea acestora se impune proiectarea noilor produse și reproiectarea celor asimilate, revizuirea și perfecționarea tehnologiei de fabricație, normarea științifică a consumurilor de materiale și controlul respectării lor.

Pe aceeași linie se înscriu și preocupările pentru reducerea și lichidarea rebuturilor, reducerea și folosirea în scopuri industriale a deșeurilor și materialelor reziduale, precum și refolosirea unor materiale.

Concomitent cu reducerea consumurilor specifice are loc și **îmbunătățirea calității produselor**, care constituie o altă direcție a valorificării superioare a resurselor naturale. O calitate superioară a produselor este echivalentă cu un număr mai mare de produse de o calitate inferioară. Ca urmare, ridicarea calității produselor constituie un obiectiv esențial al întregii activități economice.

Prin toate aceste direcții, lărgindu-se proporțiile valorificării resurselor naturale, se asigură **ridicarea potențialului economic al țării și accelerarea dezvoltării sale economice**.

De asemenea, punerea în valoare a resurselor naturale ale țării se realizează în strînsă interdependență cu rezolvarea unor probleme de importanță

majoră pentru dezvoltarea economică, cu promovarea progresului tehnic, repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării și folosirea deplină și rațională a forței de muncă, toate acestea asigurînd creșterea eficienței muncii sociale.

Valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării creează, în același timp, posibilități sporite pentru **participarea țării noastre la circuitul mondial de valori materiale și schimbarea treptată a locului țării noastre în diviziunea internațională a muncii**.

În sfîrșit, ridicarea gradului de valorificare a resurselor naturale, asigurînd ridicarea potențialului economic al țării, accelerarea dezvoltării sale economice, promovarea progresului tehnic, repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, folosirea deplină și rațională a forței de muncă, creșterea eficienței muncii sociale și lărgirea schimburilor economice externe, contribuie la **ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, la satisfacerea tot mai deplină a nevoilor întregului popor**.

1) Nicolae Ceaușescu — „Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român” 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București, 1972, pag. 38—39

In obiectiv: RECAPITULAREA

Recapitularea trimestrială sau anuală ocupă un loc deosebit în procesul de învățămînt, contribuind nu numai la fixarea cunoștințelor elevilor, dar și la dezvoltarea gândirii lor prin stabilirea unor noi legături logice între problemele studiate, prin realizarea de noi sinteze. Aceasta înseamnă că recapitularea nu trebuie să fie o simplă repetare; ea trebuie să aducă un plus de cunoștințe, să creeze probleme, să le rezolve.

Din multitudinea posibilităților pe care profesorul de socialism le are pentru organizarea lecțiilor de recapitulare pot selecta câteva probleme și anume: raportul dintre determinismul social și acțiunea politică; creșterea rolului factorului politic în societatea socialistă; general și particular în revoluția și construcția socialistă.

La tema „Raportul dintre determinismul social și acțiunea politică” se pot folosi ca materi-

ale bibliografice lecțiile din manual: „Obiectul materialismului istoric”, „Formațiunea socială”, „Poporul — făuritorul istoriei”, „Lupta de clasă și rolul ei în dezvoltarea societății” și alte lucrări ca: Marx și Engels „Manifestul Partidului Comunist”, capitolele I și II, Ed. politică, București 1960, și Ionel Iancu — „Determinism și politic în socialism” în Forum — Științe sociale, V, 1970.

Discuțiile trebuie purtate în așa fel încît elevii să ajungă la unele concluzii la care mă voi referi în continuare.

Societatea reprezintă un ansamblu structurat de relații sociale, o unitate dialectică între domeniile vieții sociale (economic, politic, organizare socială, cultural) care se întrepătrund, se completează reciproc, determinînd funcționarea societății ca sistem social global, ca formațiune socială.

Între elementele sistemului social se stabilesc anumite raporturi care asigură sincronia (structura, funcționalitatea, stabilitatea) și diacronia (dezvoltarea, dinamica) ansamblului respectiv. Aceste relații necesare, generale, esențiale ce se manifestă între domeniile activității sociale sînt legile obiective care guvernează societatea.

Caracterul obiectiv al legilor vieții sociale derivă din faptul că nu sînt stabilite de oameni pe baza voinței și conștiinței lor. Dar aceste legi nu există în afara oamenilor, nu sînt exterioare activității lor sociale. Necesitatea obiectivă se realizează numai prin activitatea cu scop, cu finalitate a oamenilor. Ea se impune în ansamblul vieții sociale prin intermediul intereselor diferitelor clase sociale.

Interesele sînt mobilurile fundamentale ale acțiunii sociale. Necesitatea obiectivă afectează poziția și interesele claselor sociale, determinînd apariția unor scopuri care să apere și să promoveze aceste interese. Scopurile diferitelor clase sociale devin, prin intermediul intereselor, pro-

RAISA RADU

(Continuare în pag. a III-a)

(Urmare din pag. a VI-a)

concepției materialiste despre lume. Prin lecțiile de istoria filozofiei putem prezenta foarte bine evoluția istorică a concepțiilor ateiste, de la ateismul antic, la cel iluminist-raționalist și până la ateismul marxist, forma superioară a ateismului. Încă în primele lecții putem prezenta opoziția dintre concepția milenienilor și cea mitologică, ateismul lui Heraclit din Efes, rolul zeilor la Thales și Democrit, concepția despre zei la Xenofon și Lucrețiu, divinitatea la Aristotel etc. Un rol educativ de mare influență îl are prezentarea vieții reale a atîtor eroi ai rațiunii și cunoașterii.

Prin prezentarea opoziției dintre umanism și religie sau iluminism și religie, istoria filozofiei își îndeplinește funcția formativă și de integrare de o mare importanță. Astfel, Renașterea, care schimbă teocentrismul cu antropocentrismul, înlocuiește cultul lui Dumnezeu cu cultul

Omului autonom, plin de curiozitate, de setea de a ști și de a stăpîni natura. De la concluziile ateiste care decurg din materialismul lui Hobbes vom trece la ateismul iluminist al lui Voltaire, La Mettrie, Diderot, Holbach, Helvetius. De aici la ateismul lui Feuerbach în filozofia clasică germană, iar la noi la libera cugetare a lui Titu Maiorescu și ateismul radical al lui Vasile Conta.

Nu mai o educație materialist-științifică, ateistă, poate forma un tineret optimist, încrezător în forțele sale intelectuale și morale, liber de prejudecăți, capabil să-și consacre toate forțele sale în acțiuni sociale utile lui și societății. Pe această linie a educației ateiste se simte nevoia realizării cu mijloace unite a unor diapozitive pe tema izvoarelor mitologice a diferitelor religii, a intoleranței și obscurantismului care au dominat în evul mediu, a explicațiilor științifice a unor fenomene ce par la prima vedere „miraculoase” etc. Tot aici se simte nevoia unei

crestomații de texte comentate la nivelul și pregătirea elevului din liceu.

Dar scopul final al studierii istoriei filozofiei este acela de a forma la elevi concepția materialist dialectică despre natură și societate. O astfel de concepție îi stimulează la căutări și explicații științifice. Formarea unei astfel de concepții la elevi presupune a le dezvolta acestora capacitatea de a-și explica legile lumii, a înțelege mecanismul vieții sociale, al acțiunii și gândirii umane. În locul unor legături închipuite sau presupuse, să aibă posibilitatea de a sesiza „vedea” și cunoaște legăturile reale, obiective dintre fenomene, a le da o interpretare materialistă.

Pe baza unei cunoașteri științifice filozofia marxistă și istoria ei, departe de a-l îndepărta pe tînr de viață și muncă creatoare, îi formează acestuia interesul și dorința de a participa la viața socială, îi creează deprinderile și priceperile de a lua parte la transformarea ei.

CORESPONDENȚA

Prof. Maria Buga. București.
Ora de istorie — la clasa a XII-a — pe care o descrieți v-a oferit, desigur, prin metoda pe care ați întrebuițat-o una dintre posibilitățile de abordare creatoare a lecției „Intensificarea luptelor revoluționare. Luptele eroice din ianuarie—februarie 1933”. Fiindcă ați acordat prea mult spațiu amănuntelor nesemnificative, rezumăm noi desfășurarea acestei lecții. Clasa a fost împărțită în trei grupe, fiecarei revenindu-i sarcina pregătirii prealabile a unui anumit material, sub direcția îndrumare a profesorului. Astfel, o grupă a studiat documentele oferite de Muzeul de istorie al R.S.R.; cealaltă a vizitat Uzinele Grivița și s-a întîlnit cu muncitori, martori ai evenimentelor din februarie 1933 și cu uteciști frunțași în muncă; a treia grupă a cercetat un anumit material bibliografic indicat de profesor. Cabinetul de istorie a fost amenajat în mod adecvat cu albume, panouri cu fotografii mărite, scheme cronologice, lucrări de specialitate, aparatul necesar pentru proiectii. Era firesc ca, la sfîrșitul unei astfel de ore, să vă declarați multumită, așa cum reiese și din rîndurile dumneavoastră: „Elevii — acum colaboratori ai mei — au știut să-și ierarhizeze materialul studiat, să-l dozeze în modul cel mai potrivit, să aleagă datele semnificative, să interpreteze documentele ce le aveau în față”.

Prof. Nicolae Afrapt. Loman.

județul Alba. Relevăm ideea care a inspirat materialul pe care ni-l trimiteți: „Fără o cunoaștere temeinică a tehnicii studiului și cercetării științifice, foarte greu se pot înțelege dimensiunile reale ale problemelor, legăturile dintre ele în ansamblul domeniului educației și instrucției sau foarte ușor se poate cădea în greșeala de a plagia sau fura ideile, descoperirile altora, lucruri ce contravin eticii muncii de cercetare. Preluarea pasivă a problemelor condamnă pe cel ce o face la un stil de muncă inefficient, demodat care niciodată nu-i va aduce succese”. (Atitudinea dumneavoastră este împărtășită — credem — de mulți profesori). „Nu o dată, asistînd la cercuri pedagogice, lecții politice sau diferite întîlniri ale profesorilor de istorie am auzit multe comunicări, în care unii colegi își permiteau, în mod abuziv, să prezinte problemele copiind pe multe pagini din diferite lucrări, fără a prezenta bibliografia și pe adevărații părinți ai acestora, fără a interpreta critic datele și a le însoți de propriile constatări și aprecieri. Dacă frunzărești unele caiete de studiu individual sau de învățămînt politic observi că în ele sînt transcrise mecanic, cuvîntări, articole etc.”. Cităm, în continuare și propunerile pe care le faceți: „obligativitatea însușirii tehnicii studiului și a unor noțiuni de cercetare încă din anii III—IV de liceu; introducerea în cadrul cursurilor de reciclare, perfecționare sau pregătire a gradelor a unor ore spe-

ciale pentru însușirea tehnicii cercetării și studiului, spre a veni în ajutorul celor care au absolvit facultăți fără frecvență sau mai de mult”.

Inv. Nicolae Bărboi, Jiana Mare, jud. Mehedinți. Corespunde realității tot ce ne scrieți. Dar metodele întrebuițate de dv. în cadrul lecției de istorie la clasa a IV-a, pe care le prezentați detaliat, pînă la enumerarea întrebărilor adresate elevilor, sînt clasice, binecunoscute și, deci, foarte des utilizate și la orele de literatură, și la cele de geografie, și la clasa a III-a sau a V-a. Predarea istoriei la clasa a IV-a implică scopul informării, al cultivării sentimentului patriotic, al descifrării alfabetului uneia dintre științele sociale cu care elevii se vor familiariza mai tîrziu. În acest sens ne-ați putea să scrie, pentru ca — așa cum bine susțineți — să contribuiți la formarea unui elev „participant activ la modelarea propriei sale personalități”.

P.S. N-am vrea ca, din prea mare corectitudine față de colaboratorii noștri, să transformăm majoritatea corespondenței primite — pentru științele sociale — în material care să ne alimenteze rubrica.

Pentru aceasta, vă rugăm dragi cititori, să ne trimiteți cît mai multe articole cu un conținut variat, scrise cu grija și competența de care dați dovadă în activitatea dumneavoastră didactică, obligîndu-ne — în acest fel — să le publicăm integral.

VALERIA BACIU

60

le britanice. În așa fel încît pînă la urmă cititorul perseverent — ceea ce nu va fi puțin lucru — să înțeleagă cu relativă ușurință care este genul de probleme și controverse asupra cărora s-a oprit cu deosebire filozofia analitică. Stilul, mai curînd sfîtos și neprofesoral, ca un taifas la gura sobei, deși nu mai puțin filozofic, favorizează lectura, care rămîne totuși concentrată și dificilă, solicitînd o receptare în același timp activ critică și metodică. De altfel, autorul este în mod deliberat rezervat și mai curînd nedecis cu privire la propriile sale soluții, ca o continuă invitație la lectură interoga-tivă...

În climatul de relativizare a tuturor valorilor, de provizorat și de mutații, de efemer și de instabilitate, de îngrijorare și de punere sub semnul întrebării a tot ceea ce gîndește, face, creează și inventează omul, climat ce constituie dominantă cugetării contemporane a societății occidentale, **Introducere modernă în filozofia moralei** înfățișează un punct de vedere deosebit, în sensul că, prin subtilitatea și, uneori, transparența analizelor, prin mișcarea și iscusința cu care se urmăresc demersurile raționamentelor, judecăților și enunțurilor, ne evocă eforturile constructive ale meșterilor de altădată.

Cele treisprezece capitole ale cărții, cuprinse între **Introducere** și **Supliment**, se leagă întreolaltă, comunică între ele prin pasiunea autorului de a lămuri — din perspectiva filozofiei analitice — categoriile de bază ale eticii și moralei.

Nervura centrală a cărții o formează dezbaterile, directe sau mai pe ocolite, asupra naturii, conținutului etic și semnificației judecăților de valoare. Procedînd, însă, mai mult inductiv, de la concret spre abstract, de la lucruri spre idei, Alan Montefiore pornește de la delimitarea și lămurirea categoriei de „bun”, trece apoi la discuția enunțurilor ca fiind analitice sau sintetice, ca să se oprească apoi asupra criteriilor de **evaluare** și **descriere**, care marchează granița între **este** (ca domeniu al faptelor) și **ar trebui să fie** (expresia eternei aspirații spre mai bine a omului).

Ajungînd — în urma acestor demersuri — la constatarea că judecățile de valoare nu pot fi tratate ca simple enunțuri, fie că le zicem analitice (dacă adevărul sau falsitatea lor „depinde numai de înțelesurile termenilor întrebuițați”), fie că le zicem sintetice (dacă adevărul sau falsitatea lor depind de „rezultatul observației raportate la faptele despre care ele pretind că sînt”). — Alan Montefiore dis-

cută, în paralelă, cuvîntele „valoare (așa le zice el) **bun, adevărat**, stăruind apoi din nou asupra distincțiilor între evaluare și descriere, bază, după părerea sa, a tuturor celorlalte aspecte ale trăirilor umane ce se rînduiesc pe linia lui **cum este bine** și **cum este rău**.

Deslușirea și a altor categorii ale limbajului și realității morale, precum sînt: **aprobare, recomandare, plăcut, autentic, sincer, liber-arbitru** sugerează și relevă în același timp relațiile de

interdependență dialectică dintre diversele laturi și niveluri ale fenomenului moral.

Cu toate rezervele noastre față de posibilitățile filozofiei analitice de a explora ethosul subiectiv și comunitar sau social, cu toate semnele de interogație care stăruie în mintea cititorului în timpul și după terminarea lecturii, **Introducere modernă în filozofia moralei** rămîne un bun exercițiu de exegeză contemporană a categoriilor acțiunii și cugetului etic.

Pledoarie pentru predarea istoriei filozofiei

În formarea **concepției materialiste** a tineretului liceal un loc important îl deține, fără îndoială, lecțiile de istoria filozofiei care prezintă istoria dialecticii și a materialismului de la cel antic naiv și cel modern metafizic la materialismul democrațiilor revoluționari și pînă la materialismul contemporan, materialismul dialectic. La formarea concepției dialectice și istorice ne ajută, de asemenea, evoluția istoriei dialecticii de la dialectica spontană în gîndirea antică (Heraclit, Platon, Aristotel), la elemente de dialectică în filozofia Renașterii (Giordano Bruno), în gîndirea filozofică din secolele al XVII-XVIII (Rousseau, Diderot), la dialectica idealistă clasică germană (Kant, Fichte, Hegel) și pînă la dialectica marxist-leninistă — Marx, Engels, Lenin — și documentele partidului nostru. Parcurgînd istoria filozofiei, elevii trebuie înzestrați cu **metode de gîndire**, să știe să sesizeze esențialul, să selecționeze și să prelucereze cunoștințele și datele istorice, ca și cele actuale în mod creator, să restructureze vechile cunoștințe pentru soluționarea sarcinilor noi puse de viață. Istoria filozofiei trebuie astfel studiată încît ulterior „Însușirea filozofiei marxist-leniniste — cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru — să-i înarmeze pe tineri cu **metoda dialectică** de analiză și cercetare a fenomenelor sociale, singura care poate oferi posibilitatea înțelegerii juste a proceselor ce jalonează dezvoltarea societății umane”.

Studiul trecutului se face în lumina prezentului. Să nu uităm că învățăm istoria filozofiei pentru a fi pregătiți a **transforma** societatea și a făuri societatea socialistă și comunistă. Istoria filozofiei păstrează în sine virtuți nebanuite de stimulare a interesului elevului pentru cultura unei epoci. Ea trezește intere-

sul de a-ți îmbogăți mintea cu valorile trecute și prezente. Tot ea pregătește terenul fertil pentru însușirea temeinică și calitativ deosebită a materialismului dialectic și istoric. La rîndul său, studiul materialismului dialectic și istoric e chemat nu atît să dea o serie de cunoștințe finite, cît mai ales să formeze orientarea marxist-leninistă a elevului, să-i cultive sentimentele sociale, morale și politice superioare, patriotice. Studiul lecțiilor de istoria filozofiei românești și a documentelor partidului nostru, mai ales, cultivă la elevi dragostea și prețuirea pentru cultura națională, le formează convingerea că ridicarea în universal și internațional are loc prin creație în național și patriotic. Predarea lecțiilor de istoria filozofiei românești, îndeosebi, trebuie în general pătrunsă de spirit militant, de atitudine fermă împotriva manifestărilor străine rămase din trecut, misticismul și naționalismul.

Apoi, în cadrul cursului de istoria filozofiei, se acordă o lecție sau două curentelor, orientărilor și tendințelor din filozofia burgheză contemporană. Aici se cere analiză, discernămint, nuanțare și spirit critic argumentat. Prezentînd o serie de curente din filozofia contemporană, trebuie să ne delimităm net de ideile retrograde, antiștiințifice, idealiste care circulă azi în lume, generate fiind de forțe reacționare.

Da, istoria filozofiei, predată într-o concepție integratoare, poate deveni și un curs de istoria ateismului. Într-adevăr, istoria filozofiei dispune de rezerve inepuizabile pentru educația materialist-științifică și ateistă a tinerilor. Ea poate arăta că ateismul e o componentă a

Prof. V. POPA

(Continuare în pag. a VII-a)

dusul acțiunii necesității obiective.

Activitatea social-politică este instrumentul principal prin care clasele sociale acționează pentru realizarea intereselor și scopurilor lor. Eficiența și rolul social al activității politice depind de modul în care clasa socială își definește scopurile și mijloacele de acțiune.

În precizarea acestora, în realizarea lor, un rol important îl are opțiunea pentru una sau alta din posibilitățile pe care le oferă la un moment dat practica socială. Limitele între care poate avea loc opțiunea sînt determinate de acțiunea legilor obiective. Formarea conștiinței intereselor de clasă, elaborarea scopurilor acțiunii reprezintă veriga prin care necesitatea obiectivă, legitatea socială se repercutează asupra acțiunii claselor sociale. Se poate analiza modul în care acțiunea socială poate duce la înlocuirea unei formațiuni sociale cu alta.

Dinamica procesului de producție generează formarea direcției de dezvoltare a unei orînduirii. Această direcție are un caracter legitim, impunîndu-se ca tendință obiectivă a mișcării societății respective, reprezentînd transformarea necesității economice în una socială integrală.

Procesul realizării direcției dezvoltării sociale are loc în societatea împărțită în clase antagoniste prin ciocnirea forțelor sociale antagonice, prin lupta de clasă. În viața socială apar două direcții contrare de acțiune — una care se opune sensului procesului istoric, alta îndreptată spre realizarea acestuia.

În activitatea claselor în ascensiune coincidența între scopuri și rezultatele obținute se lărgeste continuu prin stabilirea unor scopuri și mijloace realiste, prin organizarea tuturor păturilor sociale progresiste în lupta pentru înfăptuirea sensului procesului istoric, pentru transformarea revoluționară a societății.

Concordanța între scopurile și rezultatele activității unei clase se realizează numai în cazul în care acțiunile sale se înscriu pe direcția obiectivă a dezvoltării societății.

Necesitatea istorică a desființării societății capitaliste nu se realizează automat, ea generează activitatea social-politică a clasei muncitoare, revoluția socialistă care va înlocui direcția capitalistă a dezvoltării societății cu direcția socialistă.

Și în cazul revoluției socialiste, necesitatea obiectivă acționează prin interesele maselor populare, prin activitatea cu scop a lor.

Profesorul poate arăta elevilor că în domeniul științelor sociale se observă încercarea de a studia configurația acțiunii politice, ra-

porturile dintre componentele sale (subiect al acțiunii, mobil, motivație, scop, situație, mijloace, metode, obiect al acțiunii politice, realizare, obiect transformat, valorizarea rezultatului acțiunii), rolul și funcțiile acțiunii politice în societate, raporturile sale cu determinismul social. Aceste studii nu constituie un scop în sine, ci încercări de a găsi soluții problemelor complexe ale construirii societății socialiste, de a transforma acțiunea politică într-o acțiune cât mai eficientă.

Cealaltă temă recapitulativă „Cresterea rolului factorului politic în societatea socialistă” se poate pregăti studiînd lecțiile „P.C.R., forță conducătoare în R.S.R.”, „Statul socialist român, stat unitar, independent și suveran”, „Democrația socialistă”, „Dezvoltarea continuă a democrației socialiste în țara noastră”.

Ca bibliografie se recomandă: Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, pag. 43—47, 60—66, 70—77, 88—91; Nicolae Ceaușescu — Expunere la deschiderea colucviului privind problemele științei conducerii, Ed. politică, București, 1972, pag. 9—33; Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973 — paragraful „Noi măsuri pentru perfecționarea conducerii și organizării vieții economico-sociale” — Știința din 3 martie 1973; I. Mitran și I. Sîrcea — Creșterea rolului conducător al partidului în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Ed. politică, București 1972, pag. 7—56 (Prelegeri de marxism-leninism).

Se va insista asupra raporturilor dintre partid, stat și organizațiile de masă, urmărindu-se ca elevii să-și formeze o imagine clară asupra sistemului politic al societății socialiste, asupra faptului că acest sistem trebuie să fie structurat și să funcționeze democratic.

Sistemul politic al societății socialiste reprezintă ansamblul relațiilor ce se stabilesc între instituțiile politice și formele de organizare politică ale grupurilor sociale din această societate (relații între partid, stat și organizațiile de masă și obștești).

În perioada contemporană asistăm la o creștere considerabilă a rolului politicului în societate. Acest fenomen pune în fața socialismului sarcina de a fundamenta ansamblul relațiilor dintre instituțiile politice ale societății pe democrația socialistă.

În cadrul sistemului politic al socialismului, rolul conducător revine partidului marxist-leninist. Partidul își exercită rolul conducător datorită cerințelor obiective ale uneia din legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste.

Rolul conducător al partidului este rezultatul întregii dezvoltări social-politice a țării respective, este o relație politică stabilită între partid și celelalte instituții politice.

Societatea socialistă este o societate care se construiește conștient. Partidului îi revine sarcina de a elabora liniile teoretice ale dezvoltării practice a societății.

Prin activitatea sa științifică, partidul găsește soluții originale problemelor complexe pe care dezvoltarea societății le ridică, elaborează programul construcției practice a noii societăți.

Conducător politic-ideologic al societății, P.C.R. se preocupă de dezvoltarea teoriei construcției socialismului, elaborînd conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, analizînd problema contradicțiilor în societatea socialistă și a posibilităților de soluționare a lor.

Partidul are misiunea de a organiza și mobiliza toate forțele societății pentru realizarea țelurilor stabilite. El este preocupat atît de perfecționarea formelor organizării și conducerii societății, cît și de perfecționarea propriei sale activități.

În cadrul domeniului politic al societății socialiste, statul, prin funcțiile sale, joacă un rol important în organizarea vieții economice, sociale, a activității cultural-educative, în administrarea avuției naționale. Partidul se preocupă de perfecționarea și îmbunătățirea activității statului, a organelor reprezentative ale puterii, de perfecționarea principiilor și metodelor de conducere folosite de către stat. Între activitatea partidului și a statului există o strînsă împletire, dar nu o suprapunere.

Creșterea rolului politicului în societatea socialistă se exprimă prin integrarea sa tot mai organică în viața întregii societăți.

Deoarece „Manualul de filozofie și socialism științific” nu analizează problema categoriilor filozofice general și particular, este bine ca profesorul să înceapă lecția „General și particular în revoluția și construcția socialistă” punînd cîteva aspecte ale dialecticii generalului și particularului în planul onticului, gno-seologicului și al practicii social-politice.

Ca bibliografie pot fi studiate: Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a P.C.R. — 19—21 iulie, 1973, pag. 84—87; R. Florian, El. Nichita — Revoluția socialistă, Prelegere de socialism științific — Ed. did. și ped. București, 1968, pag. 43—70, 90—93; I. Rădulescu, — Leninism-

RAISA RADU

(Continuare în pag. e (IV-a))

mul și experiența P.C.R. în conducerea revoluției și construcției socialiste, în volumul Forța creatoare a ideilor leniniste. Ed. politică, 1970, lecțiile din manual: Revoluția socialistă și Revoluția populară din România.

Generalul și particularul sînt expresii logice ale realului natural și social.

Generalul nu există ca atare nemijlocit, el este dispersat într-o multitudine de fenomene particulare. Generalul nu există decît în și prin particular. În realitatea obiectivă, generalul și particularul sînt unite, coexistă în re. Cunoașterea omenească este aceea care le separă, le desprinde, separă generalul din multitudinea particularelor și îi dă o formulare teoretică.

În domeniul teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste, raportul dintre general și particular se prezintă ca o corelație dintre legile generale ale revoluției și construcției socialiste și condițiile concrete, specifice înfăptuirii cerințelor acestor legi în fiecare țară.

Generalul exprimă cerințele cu caracter obiectiv ale legilor dezvoltării sociale, care solicită răspunsuri de un anumit tip, de o

anumită natură. Particularul exprimă primă situația istorică specifică, nerepetabilă în mod absolut identic în orice țară. Generalul poate indica esența soluției, dar nu și modalitatea concretă de acțiune.

Ignorarea generalului duce la pierderea perspectivei revoluționare, la orientări greșite. Ea este la fel de dăunătoare ca și ignorarea particularului, care duce la soluții rupte de viață.

De aici apare necesitatea tratării generalului și particularului în unitatea lor dialectică, necesitatea respectării legilor generale, cît și a cerințelor condițiilor istorice specifice.

Legile generale ale revoluției și construcției socialismului reprezintă determinațiile fundamentale ale desfășurării procesului de trecere de la capitalism la socialism, de construire a societății socialiste. Aceste legi nu au caracter abstract, nu acționează în mod automat. Cerințele lor se realizează în condițiile unor țări cu anumite particularități privitoare la dezvoltarea forțelor de producție, la caracterul relațiilor de producție, la raportul forțelor de clasă etc. Aceste particularități generează obiective distincte de la țară la țară. De aceea, în fața partidelor comuniste stă sarcina de a-și elabora

singure programul politic, pornind de la condițiile concrete în care-și desfășoară activitatea.

Legile generale ale revoluției și construcției socialiste își au izvorul în multitudinea fenomenelor vieții sociale. Ele sînt formulate pe baza generalizării acestor fenomene. Nu se poate absolutiza numărul acestor legi. Procesul construirii noii societăți și reflexia teoretică asupra acestuia pot duce la descoperirea și a altor legități care se vor alătura celor cunoscute pînă acum.

Profesorul va enunța legile revoluției și construcției socialiste, va arăta că la Congresul al X-lea al P.C.R. s-a subliniat că dezvoltarea democrației socialiste constituie o legitate a procesului construirii societății socialiste. Apoi se va analiza modul în care P.C.R. a ținut seama de cerințele acestor legi obiective în elaborarea strategiei și tacticii cuceririi puterii politice, a lichidării proprietății capitaliste și instaurării proprietății obștești, a transformării socialiste a agriculturii, a înfăptuirii revoluției în domeniul ideologiei și culturii, a dezvoltării democrației socialiste.

Iată numai cîteva din multiplele variante ale tematicii recapitulării materiei.

Modernizarea predării istoriei

În momentul de față, două sînt problemele mai importante care frămîntă masa profesorilor de istorie, și anume: locul istoriei în cadrul planului de învățămînt și modernizarea predării ei. Nu ne indoim că prima problemă nu-și va găsi rezolvarea firească. De altfel, se pare că s-a format un adevărat curent care să susțină repunerea în drepturi a acestui obiect de învățămînt.

În privința celei de-a doua probleme, însă, profesorul de istorie are în mod categoric un rol deosebit și de el depinde raportul dintre calitatea și cantitatea cunoștințelor elevilor, gradul în care dezvoltăm la aceștia sentimentele patriotice: dragostea pentru patrie și harnicul nostru popor, pentru Partidul Comunist Român, transformîndu-le aceste sentimente în convingeri.

Modernizarea predării istoriei nu trebuie privită izolat, ci în contextul modernizării întregului învățămînt, pornind de la cerințele social-economice ale etapei în care ne aflăm și ale celei pentru care pregătim pe viitorii oameni ai muncii. În aceste condiții se impune o revedere mai serioasă a Legii învățămîntului din 1968 în sensul reazășării ei pe niște principii solide, elastice, care să permită corecturile necesare.

Considerăm că procedînd astfel, se poate face și o analiză mai temeinică a locului pe care trebuie să-l aibă fiecare obiect de învățămînt în școala românească, în funcție de contribuția pe care și-o aduce el la formarea tinerețului.

Realizarea acestor sarcini de mare răspundere impune profesorului de istorie necesitatea înarmării lui cu instrumente de lucru de cea mai nouă factură științifică. Programele școlare, ca instrument de orientare tematică și cantitativă a cunoștințelor elevilor, vor trebui îndreptate spre actualitate, deoarece sub acest raport, atît cele de la clasele V-VII, cît și cele de la anii I-III licee, au încă unele părți ce pot fi îmbunătățite. În primul rînd, se impune o predare pe probleme, pornind de la un fenomen istoric, să zicem, revoluția burgheză, care poate fi prezentată elevilor din anul III de la liceu, nu prin repetarea revoluțiilor din Anglia, Franța sau altele, ca în clasa a VII-a a școlii generale, ci prin adîncirea fenomenului istoric, relevîndu-se unele aspecte esențiale, legate de cauzele generale, de forțele motrice participante, de programele lor, de atitudinea și rolul burgheziei în diferite e-

tape ale desfășurării revoluției, de actul de progres ce se realizează în dezvoltarea societății omenești. Predarea sub această formă elimină sistemul repetativ și lărgeste spațiul necesar cunoașterii mai ample a unor fenomene actuale ca: istoria de azi a statelor africane, a statelor din America, a sistemului socialist din Asia și rolul său în lumea contemporană.

Manualele trebuie revăzute, deoarece ele sînt deja depășite sub două aspecte: al concepției de alcătuire a unui manual și sub raport metodic. În general, privind manualele, putem spune că sub raportul concepției de alcătuire nu s-a făcut un salt corespunzător. Ele seamănă unele cu altele, fie că sînt vechi sau noi, iar din punct de vedere metodic au rămas la un nivel scăzut. Credem că un manual bun va putea fi elaborat dacă se produce simbioza dintre cercetătorul științific și profesorul din învățămîntul de cultură generală. Această simbioză ar asigura rigurozitate științifică, o concepție nouă, un aspect metodic nou.

Pentru ca profesorul din învățămîntul de cultură generală să-și poată aduce contribuția la elaborarea unui manual, este necesar

Prof. OVIDIU POPESCU
Deva

(Continuare în pag. a V-a) 14

a l se asigura posibilitatea unei informări corespunzătoare. Credem că acest lucru este posibil dacă s-ar realiza și o reglementare a relațiilor între biblioteca Institutului de cercetări pedagogice și bibliotecile existente la Casele corpului didactic, în sensul statuirii unor posibilități de împrumut pe bază de comandă fermă din partea Caselor corpului didactic. De asemenea, pot fi organizate periodic, la nivelul județelor unele mese rotunde pe specialități, în care să fie prezentate noutățile pe plan mondial în domeniul respectiv, iar cu această ocazie să fie expuse diferite tipuri de manuale care se află în dotarea Institutului de cercetări pedagogice din București.

Pentru realizarea intensivă a modernizării predării istoriei este necesar a se acționa și în alte două direcții: una legată de aparatura necesară unui cabinet de istorie, ca și a materialului de proiectii, care să fie puse la dispoziția cadrelor didactice, în cel mai scurt timp și în cantități corespunzătoare; a doua, privind materialele documentare: creșterea numărului de texte, culegeri de documente din istoria universală și a patriei, organizate pe probleme și cu indicații metodice în funcție de cerințele unei predări moderne.

În proiectul de plan al Editurii didactice și pedagogice sînt semnalate apariția în anul 1973 a unor lucrări de acest gen: Crestomația istoriei moderne și contemporane vol. II (1848—1917), Album — Istoria mișcării muncitorești și democratice din România, iar în rezerva de plan: Crestomația istoriei României. Neajunsul este însă altul: tirajul acestor lucrări este scăzut, iar uneori prețul lor este prea ridicat. Or, atunci cînd se pune problema realizării unor lecții prin redescoperirea adevărului științific, al investigației parțiale sau prin alte metode și procedee moderne este evidentă lipsa de materiale, tocmai datorită tirajului scăzut al lucrărilor respective. De exemplu: este semnalată apariția lucrării lui Camil Mureșanu: Crestomația istoriei moderne și contemporane, vol. II. Primul volum însă a intrat în posesia școlilor într-o cantitate infimă, fără a rezolva nici parțial problema. Cred că Editura didactică și pedagogică ar putea organiza un sondaj de opinie și, pe baza acestuia, să-și coreleze tirajul la fiecare titlu, astfel încît să răspundă și să îndeplinească cerințele cadrelor didactice, sporind în acest fel posibilitățile profesorilor de a realiza o predare modernă a istoriei.

În cabinetul de științe sociale al Școlii generale nr. 3 din Capitală

Din problematica eticii contemporane

În colecția „Mica bibliotecă etică” a Editurii științifice, de sub îngrijirea competentă a lui Nicolae Bellu, a apărut traducerea românească a lucrării lui Alan Montefiore „Introducere modernă în filozofia moralei”. Cartea este interesantă și traducerea ei, mai mult decît binevenită. Ea umple un gol în spațiul preocupărilor de filozofie morală ale actualității, deschizînd cititorului o cale de inițiere în tematica discursului moral, în meta-etică. În analiza semantică a conținuturilor factuale și valorice ale actului etic. Traducătoarea ei, Erie Podea, este cunoscută, cu teme, a limbii din care traduce și a limbii în care traduce, fapt care i-a înlesnit găsirea celor mai potrivite echivalențe terminologice, sesizarea nuanțelor și lămurirea, prin circumscriere, a termenilor sau expresiilor greu de tradus. În toate aceste privințe, traducătoarea a depus o muncă meritorie.

În spiritul și economia ei, Introducerea modernă în filozofia moralei continuă — mutatis mutandis — tradițiile faimosului și mult contestatului totodată empirism englez, îmbogățit, firește, de cuceririle multiple ale epistemologiei moderne și contemporane. Alan Montefiore este conștient de acest lucru și demersurile sale, atît cu privire la discursul moral, cît și cu privire la moralitatea însăși, sînt prezentate în spirit critic și le va-

lorifică după coeficientul de validitate și viabilitate pe care îl prezintă. Dealtminteri, în versiunea etică a lui Alan Montefiore, scriitura morală sau discursul moral și moralitatea ca atare alcătuiesc o textură osmotică. Așezat în acest punct arhimedic al existenței morale, Alan Montefiore, deși foarte britanic și utilitarist, datorită instrumentului de lucru folosit, — cercetarea limbajului moral în contextul filozofiei analitice — brăzdează alte niveluri și cuprinde alte orizonturi decît empirismul și utilitarismul, tradiționale. Aici se înscriu modernitatea și cutezanța filozofică, proprii autorului de care ne ocupăm. Pe această linie de gîndire, sîntem în deplin acord cu Nicolae Bellu, care notează: „Cercetarea pe care o întreprinde în această introducere modernă în filozofia moralei se înscrie în limitele curentului analitic evoluat pînă la stadiul unei priviri critice asupra propriilor sale rezultate, iar ca atare mai puțin îngrădit în prejudecăți, activ și modern totodată în polemicile sale. Autorul nu se adresează atît filozofilor, cît publicului larg, pe care și-a propus să-l familiarizeze cu termenii, conceptele și cu modul de judecată obținut în discuțiile de filozofie morală din universități-

GRIGORE POPA

(Continuare în pag. a VII-a)

La mare... sport „la mare” înălțime

N-a fost cea mai potrivită vreme pentru a vedea Complexul cultural sportiv al pionierilor din Constanța — deși iarna aceasta întârziată și suctă are la mare un farmec aparte — dar ceea ce este aici de văzut am văzut și, mai ales, am admirat. Aflasem mai de mult despre condițiile pe care le oferă orașul iubitorilor de sport de toate vîrstele, despre ceea ce miile de școlari, pionieri și uteciști, miile de profesori și părinți, au construit aici cu propriile forțe spre a se putea bucura de mișcare, de destindere, de sport. Mărturisesc însă că ceea ce am văzut a întrecut așteptările. Nu vorbesc despre acea frumoasă sală a sporturilor și nici despre bazele nautice, sau alte terenuri de sport ale orașului de care beneficiază, deopotrivă, tineri și vîrstnici, ci de complexul cultural sportiv care aparține în exclusivitate copiilor, despre acest adevărat orașel al sportului care se întinde pe o suprafață uriașă la marginea orașului. Există acolo tot ce-și dorește un iubitor al sportului. Începînd cu sala de sport — cred că este de mărimea celei din Floreasca — dotată cu toată aparatul modernă, anexele și tot confortul necesar, terenuri de fotbal, volei, baschet, piste de alergări, de ciclism, terenuri de scrimă, judo, terenuri de atletism și pînă la cele patru terenuri de tenis bitumate — singurele de acest fel din țară — toate sînt executate în funcție de dinamica activităților sportive școlare și după cele mai exigente cerințe ale practicii unui sport științific. În afară de acestea se află, la roșu, construcția unei săli spațioase destinată sporturilor nautice. Complexul are de asemenea un teatru în aer liber, câteva sere, căsuțe de camping, în sfîrșit, tot felul de amenajări.

Am dorit să știu ce a însemnat și ce înseamnă de fapt existența unui astfel de complex sportiv, existența condițiilor bune de sport, pentru școlarii din Constanța, pentru mișcarea sportivă în general. Mi-au vorbit despre toate acestea cîțiva membri ai Consiliului județean al Organizației pionierilor și profesori de educație fizică din oraș și județ.

Prof. Toma Mares, președintele Consiliului județean al pionierilor: Vreau să subliniez de la început un lucru: pentru o adevărată mișcare sportivă de masă, ca și pentru organizarea sportului de performanță, trebuie să ai condiții. Or, condițiile, dacă dorești cu adevărat să faci sport, fi le crezi singur. Noi de la acest principiu am pornit. Comple-

xul cultural-sportiv pe care l-ați văzut a fost cu cîțiva ani în urmă un teren cu gropi, gunoarie și buruieni. Organizația noastră s-a angajat să-l transforme. Mulți nici nu au vrut s-audă și să creadă. Dar cînd s-a văzut că nu-i doar o poveste, miilor de elevi li s-au alăturat profesorii, părinții. E adevărat, a fost o muncă foarte grea și de durată, dar a ieșit ceva frumos, util, și s-au făcut economii de milioane de lei. Înainte de toate însă realizarea acestui complex a însemnat pentru copii și pentru părinți, chiar, un prilej de autentică educație. Ce înseamnă complexul acesta pentru mișcarea sportivă? Foarte mult. În mod deosebit două aspecte trebuie subliniate: întii, crearea sa a declanșat o adevărată întrecere între școlile din oraș și județ pentru amenajarea de baze sportive, apoi, cum e firesc, atragerea și antrenarea în sport a tuturor elevilor.

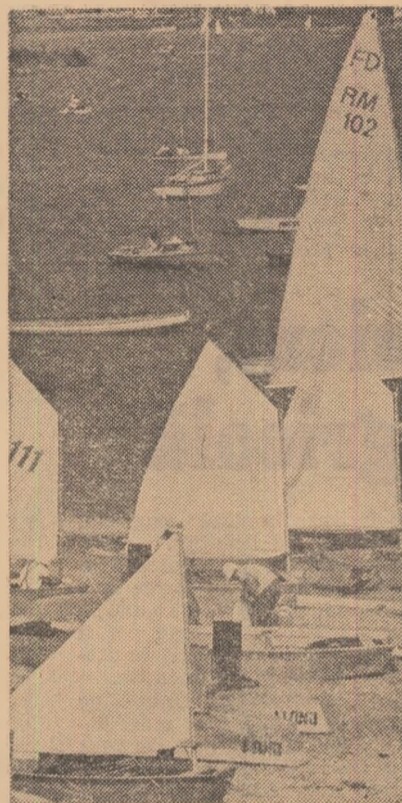
Red.: Să ne oprim la primul aspect deoarece este demn de luat în seamă.

Prof. Ion Ionașcu, vicepreședinte al Consiliului județean al pionierilor: Este adevărat, cea mai bună propagandă pentru sport o face acest complex. Eu vreau să adaug însă că s-a reușit încă ceva deosebit de important prin crearea sa: anume ca, în organizarea și desfășurarea educației fizice și sportului, să fie antrenată într-un front comun, într-o activitate de sistem, foarte mulți factori. De exemplu, în concursul „Pentru cea mai bună și mai completă bază sportivă” pe care l-am inițiat (sîntem la cea de a II-a etapă) au fost angajate nu numai toate școlile din oraș și județ ci și organizațiile de profil, cele sindicale, consiliile populare comunale, presa județeană. Astfel, prin acțiunea comună a tuturor acestor factori, fiecare școală din județ și-a creat o bază sportivă.

Prof. Aurică Pompiliu: Aș adăuga la aceasta faptul că inițiativa Organizației pionierilor intitulată sugestiv „Ștafa cravatelor roșii” prevede, între altele, ca organizația pionierilor din fiecare școală să lase „urmașilor” și cite o bază sportivă.

Red.: Sînt într-adevăr realizări frumoase care au putut permite școlilor respective să organizeze, în condiții optime, activitatea sportivă. Dar rezultatele lor sînt pe măsura condițiilor?

Prof. Tudor Aurelia, Liceul nr. 3 Constanța: Foarte pe scurt aș putea enumera cîteva rezultate care

reflectă de fapt condițiile bune de pregătire pe care le au elevii noștri: de exemplu, echipa națională de baschet numără mulți foști elevi ai noștri, la fel echipa feminină de handbal. De asemenea, echipa de juniori a țării la handbal este alcătuită aproape numai din conștanțeni.

Prof. Doina Rotund, Casa pionierilor: Să nu uităm pe cei doi elevi cu reale aptitudini pentru fotbal care se antrenează la Casa pionierilor și pe care Federația i-a recrutat pentru echipa națională de juniori.

Red.: Acestea sînt, să zicem „virfurile”, cartea dv. de vizită în materie de sport. Dar ceiași, la ce nivel sînt, ce fac?

Prof. Nicolae Chivulescu, Școala generală din comuna Cotu Văii: Sigur, ne interesează în foarte mare măsură și „virfurile”, performanțele sportive. Cred însă că pentru școală se pune mai ales problema sportului de masă. Eu sînt director de școală și profesor de istorie. Am înțeles — nu numai pentru că mă pasionează — faptul că sportul este o activitate căreia trebuie să-i acord aceeași atenție ca matematicii, limbii române sau istoriei. Avem o foarte bună bază sportivă care a fost realizată în întregime prin muncă voluntară. Ea este nu numai a școlii, ci a întregii comunități.

Prof. Ion Marin, activist al Consiliului județean al pionierilor: Referindu-ne la acest aspect al problemei, trebuie să subliniem că, începînd cu gimnastica de dimineață la domiciliu (pentru aceasta s-a făcut o largă propagandă printre elevi și părinți) și pînă la organizarea diverselor cupe, competiții și întreceri sportive între școli, între detașamente și unități s-a reușit ca în activitatea sportivă să fie atrasă marea masă a elevilor noștri. S-a schimbat în mare măsură și opinea profesorilor de la celelalte discipline care considerau sportul o anexă adesea neglijabilă, iar pe elevii cu o mai bogată activitate sportivă, cel puțin neserioși, precum și opinea părinților.

Discuția pe care am avut-o cu cîțiva profesori de sport din orașul și județul Constanța s-a referit și la o serie de alte probleme. Demne de semnalat în afară de cele de mai sus mi s-au părut însă următoarele propuneri: Organizarea de olimpiade școlare și pentru educație fizică (Aurelia Tudor); Coborîrea nivelului de vîrstă pentru pregătirea copiilor în vederea sportului de performanță (Toma Mares); Organizarea mai judicioasă și mai diversificată a activității competiționale școlare (Mircea Criveanu); Crearea de tabere sportive pe toate disciplinele (Aurică Pompiliu).

MONICA ROBEA

Sesiunea anuală de comunicări a elevilor de la Liceul nr. 3 din Rădăuți, aflată la cea de a doua ediție, și-a desfășurat lucrările pe secții: științe sociale, literatură română, matematică-informatică, chimie, fizică-electrotehnică, științe biologice.

Comunicările s-au dovedit interesante prin tematica abordată: Reducerea prețului de cost, Iubirea — forță centripetă în romanele lui George Călinescu, Informatică în sprijinul producției, Aplicații ale calculului diferențial în fizică și tehnică, Certitudinile și fantezii în lumea genelor etc.

Sesiunea a constituit, astfel, un prilej de a evidenția preocupări și inclinații ale elevilor pentru munca de cercetare, asigurînd, totodată, un substanțial schimb de experiență între licee.

Sindicatul salariaților din învățămînt și cultură din municipiul Lugoj pregătește o dublă aniversare: împlinirea unui deceniu și jumătate de activitate a formației de teatru și a teatrului de păpuși.

Zecilor de piese puse în scenă în cei 15 ani — dintre care amintim doar cîteva: „Sosec diseară”, „Casa din str. Coșbuc nr. 10”, „Dezertorul”, „Vasilache la Lugoj” — li se adaugă două în actuala stagiune: „Ochiul babei”, dramatizare de George Vasilescu după Soacra cu trel nurori, de Ion Creangă, și comedia în trei acte „Unchiul nostru din Jamaica”, de Dan Tărbilă, ambele în regia artistică a lui Eugen Gangan. Își dau contribuția, interpretînd cu pasiune și talent, cadre didactice ca: Anica Todros, Geta Olariu, Mariuca Bacău, Martin Mettler, Florin Ernescu ș.a. Profesorii Victor Jurca și Ladislau Pokker semnează scenografia. (Nicu Dumitrescu, Lugoj).

Recent, la Școala generală nr. 86 din București, a avut loc, în cadrul consiliului profesoral, o interesantă dezbateră pe tema modernizării procesului de învățămînt. Analiza fenomenului educațional contemporan, restructurarea obiectivelor educaționale ale societății actuale, în funcție de importanța lor pentru societate, au scos în evidență necesitatea schimbării întregii tehnologii didactice. Discuțiile ce au avut loc pe marginea expunerii profesorului universitar dr. George Văideanu, directorul Institutului de științe pedagogice, au scos în evidență preocupările colectivelor din școală pentru găsirea celor mai adecvate căi pentru realizarea unui învățămînt lezător de viață, de actualitate. Invitația directorului Institutului de științe pedagogice adresată cadrelor didactice din Școala generală nr. 86 de a colabora cu colectivele de cercetare ale institutului, va avea, credem, rezultate pozitive în direcția modernizării procesului instructiv-educativ.

La Liceul economic „Ion Ghlea” din Brăila — ne informează profesorul Ionuț Ion — s-a construit de către elevi o instalație de stereofonie în sala mașinilor de scris.

Instalația „face posibilă recepționarea dictărilor, comenzilor și îndrumărilor profesorului în condițiile zgomotului inerent provocat de cele 38 de mașini de scris”. Viitorii „economisti” datorea-ă, astfel, actualilor „fizicieni” sporul de vitează și calitate a scrierii.

Casa corpului didactic din Arad a editat al doilea caiet metodic pentru profesorii de istorie sub titlul: „Istoria străveche și veche a României”, alcătuit de prof. Aurel Lazăr. Scheme și texte referitoare la cele mai îndepărtate epoci cunoscute pe teritoriul țării sînt extrase din autori clasici greci, latini etc. oferind o mare varietate de informații profesorului de specialitate. Herodot, Jordanes, Diodor și alți istorici de odinioară facilitează, prin intermediul acestui caiet metodic, însușirea istoriei patriei de către elevii zilelor noastre.

Școala și producția

Modern, eficient, în practica agricolă

Ceva despre organizare,
cifre și revelații

Cum însăși denumirea lor ne indică, microcooperativele, microfermele, fermele didactice se organizează după modelul unităților economice de profil existente la noi și care, desigur, le patronază. În mod automat, „atribuțiile” tinerilor producători vor fi asemănătoare celor pe care le au, ierarhic, lucrătorii din unitățile socialiste respective. Să vedem ce ne spun, în acest sens, semnatarii scrisorilor sosite la redacție: „Forța de muncă de care dispune microcooperativa școlii noastre însumează 182 de membri, organizați în trei brigăzi, conduse de câte un brigadier elev. Fiecărei brigăzi i s-a repartizat o suprafață de teren, conform planului de amplasare a culturilor. Microcooperativa este condusă de un consiliu, în fruntea căruia a fost ales ca președinte un elev, iar ca inginer profesorul de biologie-agricultură. Consiliul de conducere a urmărit cu multă atenție realizarea planului de producție, a planului de venituri, acordând o grijă deosebită reducerii prețului de cost pe kilogram de produs” (prof. Petre Dumitru — Școala generală din Ileanda, județul Sălaj).

Cu atât mai mult liceele agricole își inițiază viitorii absolvenți —

cadre specializate care vor lucra în agricultură — în problemele (complexe) ale organizării, conducerii și desfășurării producției agricole, reconstituind la scara școlii modelul marilor întreprinderi.

„Ferma didactică (a Liceului agricol din Dragomirești-Vale, județul Ilfov) este compusă din trei sectoare: a) sectorul vegetal, care are în folosință 59 ha teren agricol; b) sectorul zootehnic, în care se cresc specii și rase reprezentative de animale, cobai pentru experiențe și viermi de mătase. Acest sector este deservit de un dispensar veterinar; c) sectorul de mecanizare, dotat cu șase tractoare de tipuri diferite, mașini, utilaje, instalații agricole. Elevii sunt antrenați în efectuarea lucrărilor pe sectoare, beneficiind de aplicarea în practică a noțiunilor

productivă de mai tirziu a elevilor. Încă în cadrul practicii tehnico-productive, elevii dobândesc cunoștințe legate de comercializarea produselor, se familiarizează cu noțiunea de retribuție. La microcooperativa din Ileanda, aflăm, din aceeași sursă, că „valoarea globală a produselor obținute în primul an de funcționare se ridică la peste 30 000 lei... iar pentru anul în curs se planifică suma de 40 000 lei”. Ne-ar fi interesat și în general interesează destinația acestor fonduri. Căci, între altele, este posibilă — la nivelul școlii — cointeresarea materială a elevilor, cum s-a procedat la microferma din Știrbăt: „Producția de cartofi a fost valorificată de AGROSEM prin C.A.P. și astfel școala a intrat în posesia unei frumoase sume de bani. Elevii din brigăzile angajate au fost retribuiți, după cantitatea și calitatea muncii, cu sume între 125—140 lei”. (prof. I. Marțolea). Măsură merită, credem, să creze impresia de totală integrare a elevilor în producție. Bineînțeles că o parte însemnată din fondurile astfel acumulate își vor găsi ideala întrebuintare în autoutilarea micilor unități agricole. Informațiile de această natură nu ne lipsesc:

„O parte din beneficiul realizat prin munca elevilor l-am investit în sera didactică modernă, cu o suprafață de 240 mp fără de care specializarea elevilor în horticultură ar fi avut de pierdut. În 1973 vom construi un complex zootehnic didactic...” (ing. Gh. Popescu — Dragomirești-Vale).

Inscripție posibilă:

„Centre de cercetare”

Cerința esențială a învățămîntului nostru de toate gradele este legarea

lui de producție și de cercetare. Instruirea tehnico-productivă a elevilor în școli (prin ateliere, secții ale întreprinderii etc.) implică și acest aspect. Fără îndoială că microunitățile agricole școlare la care ne referim nu rămân străine de asemenea posibilități, ale apropierei învățămîntului de munca de cercetare. De pildă, la microcooperativa din Ileanda, ne informează prof. Petre Dumitru „pentru demonstrații, experiențe și cercetare s-a reținut un teren în suprafața de 50 ari, pe care au fost cultivate peste 35 specii și soiuri de plante”.

Munca de cercetare, capabilă să dezvolte și să fructifice creativitatea și inventivitatea elevilor, înregistrează, de la o treaptă la alta de învățămînt, preocupări corespunzătoare particularităților de vîrstă ale acestora. Și iarăși, avem la îndemînă exemple:

„Sectoarele din cadrul fermei didactice constituie, totodată, un cîmp larg de desfășurare a activității de cercetare științifică. Astfel, în cadrul cercului agrotehnic, elevii urmăresc, de trei ani consecutiv, efectul îngrășămintelor chimice asupra culturii grîului și orzului de toamnă. Cercul tehnic de sericultură a luat în experimentare, de la Institutul central de cercetări sericicole prin cooperare, urmărirea comportării hibridilor și polihibridilor din specia Bombyx-mori. Deja, rezultatele obținute au confirmat că acești hibridi și polihibridi permit obținerea cu 200—250 gr de gogoși mai mult decît rasele pure, la fiecare gram de sămînță crescută” (ing. Gh. Popescu — Dragomirești-Vale).

D. MAGDIN

O problemă de fond...
fondurile

Valorificată, pe culturi sau global producția dezvoltă fondurile bănești ale școlii, constituind nu numai o cifră edificatoare, ci și un stimulent material, care va reveni în munca

Două cămăruțe strîmte, peste drum de liceu: laboratorul societății tehnico-științifice „Astronautica” a elevilor de la Liceul „Eliade Rădulescu” din Tirgoviște. Membrii ei se pot mindri, firește, cu faptul că societatea lor e unică la noi, că revista cu același nume, premiată în 1972 de C.C. al U.T.C. și M.E.I., e prima în țară și a doua în lume cu acest profil, după „Modell Rachestry” din S.U.A.

Creatorul „din nimic” al „Astronauticii” este profesorul de matematică ION N. RADU, maestru emerit al sportului și campion mondial-național la o nouă disciplină sportivă, rachetomodelism, vicepreședinte în Federația română de aeromodelism, membru responsabil al secției de tineret în Comisia de astronautică a Academiei R. S. România. L-am rugat să definească specificul activității sale la societatea și revista pe care le conduce.

De după ochelari, doi ochi surîzînd, cu șiretenie incurcată, de licean:

— Sînt două activități, de fapt: una teoretică și una cu caracter practic, de satisfacție imediată, sportivă. Elevii pun mîna pe o mașină de lucrat nu din obligație, ci din plăcere, descoperind singuri funcționalitatea. Dispar tutela și obligativitatea. Una e să lucrezi la comandă și alta e să simți că ai nevoie... Ar fi bine să existe cit mai multe cercuri aplicative, dar nu cu caracter forțat.

Profesorul Radu nu e singurul cu această optică de lucru. Directoarea liceului, prof. Ilinca Radu, vădește aceeași receptivitate, tipică directorului de tip nou.

— Indiferent de ce sînt puși să facă elevii, dacă ar exista o conducere care să le imprime munca din plăcere, rezultatele ar fi incompara-

Un profesor campion mondial și elevi recordmeni

bile. Ar trebui să avem și niște cluburi ale elevilor, unde să-și exercite benevol pasiunea. E adevărat că nu există niște fonduri pentru asta, dar treptat... Pentru pionieri există niște condiții excelente, ar trebui continuată și pentru elevii de liceu.

— Adolescența rămîne așa, a nîmănu, un fel de pauză, completează prof. Lucian Grigorescu, documentarist la Casa corpului didactic și unul din cei mai activi îndrumători ai activității de apariție și tehnoredactare a revistei „Astronautica”.

Schimbul de informații

Stimulentul principal e revista, intrată în al 5-lea an de apariție. Rezultatele teoretice și practice ale activității de cercetare a celor două clase speciale de matematică, II M. și III M. („armata” științifică a societății) sînt popularizate în paginile frumos graficate. Elevii rachetomodeliști campioni și recordmeni, din cinci promoții pregătite de profesor, își prezintă performanțele, propunerile de îmbunătățiri constructive, probleme, întrebări, discuții despre sateliți, galaxii, rachete antigrindină, biocosmologie, cosmo-filatelia, rebus, poezie.

Iată ce ne declară profesorii în legătură cu editarea ei:

Prof. Lucian Grigorescu: Revista a plecat de la zero bani. Pînă s-a obișnuit profesorul să facă tipografi din elevi, el era mama revistei, munece pe brînci, nopțile...

Prof. Ilinca Radu: Elevii din țară

ne solicită să le trimitem toate numerele din urmă. Ar trebui să iasă din sfera locală, să se constituie în asociație a elevilor la nivel național. Pentru că e deschisă tuturor elevilor din țară, există la toate nivelele: pionieri, elevi, studenți. Corespondența e mare; elevii care pun întrebări și probleme sînt conștienți la poșta redacției. Inghite mult timp și corespondența...

Și profesorii învață de la elevi

În ziua de 14 iunie 1972 a avut loc o sesiune științifică a elevilor pe teme de astronautică.

Numerele 3 și 4 pe 1972 ale revistei, strînse într-un număr special cu titlul „Culegere de probleme și întrebări de astronautică”, cuprind 183 de probleme noi, 30 create de profesori și 150(!) de elevii de la clasele speciale de matematică. Ele sînt un „produs strict al cercetării lor științifice personale”. În prefața culegerii, acad. Elie Carafoli, președintele Comisiei de astronautică, scrie că acest gen de culegere dă posibilitatea elevilor să imbine cunoștințele teoretice de fizică cu aplicațiile sale practice, să coreleze și să folosească datele altor științe, cum ar fi: matematica, chimia, biologia, apoi să stimuleze elevii în folosirea formulelor, să-i familiarizeze cu construirea de probleme noi din ce în ce mai captivante.

Problemele și întrebările au verificarea matematică și fizică — ne-a spus prof. Ion Radu. Un singur elev,

Dan Dumitrescu, a creat 20 de probleme. Un altul a descoperit că o formulă care depinde de cinci termeni depinde în realitate numai de unul. Acest potențial științific al elevilor, aptitudinea lor pentru cercetare, trebuie să fie finalizate. Să existe o stimulare a cercetării și aplicativității la aceste clase speciale. Ne propunem să dăm acum o culegere de probleme pentru anii III și IV.

Intr-o pauză a unei ședințe, am aflat și opinia profesorului Nicolae Oprea, inspector general al Inspectoratului școlar Dimbovița: „Culegerea o apreciez personal. Profesorul a reușit să transmită pasiunea lui tuturor membrilor societății. Noi o să-i asigurăm difuzarea în primul rînd în licee, dînd posibilitatea ca această revistă să se autofinanțeze în continuare”.

A avea valențe libere

Teorie și tehnică. Sport (competiție și joc) și cercetare. Muncă fizică și intelectuală. Științe exacte și umanism. Spirit de echipă. Dar ce nu intră aici? Elevii nu mai sînt niște rotițe de angrenaj, sînt niște planete independente. Inițiativa e a profesorului, și de ea se contaminează și elevii. Dar nu numai a lui...

Pe emblema „Astronauticii” (concepută de un elev), cinci stele, care ținesc pe banda albastră a cerului, reprezintă cinci secole, călătore în tre Turnul Chindiei și ultima micro-rachetă lansată. Chindia însăși seamănă cu o ciudată rampă de lansare. Pasiunea cercetării menține tinerețea, tonusul vital.

— Tovarășe profesor, dumneavoastră aveți legături cu cerul!

DOINA VOICULESCU

CURTEA ȘCOLII

Spațiu insuficient exploatat didactic....

Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului implică sarcini sporite pentru ridicarea nivelului predării educației fizice, învățarea și practicarea unui număr variat de ramuri sportive de către toți elevii, folosirea tuturor resurselor pentru întărirea bazei materiale necesare activităților de educație fizică, activităților sportive de masă, diferitelor întreceri și demonstrații sportive, desfășurării eficiente a recreațiilor.

Un teren vast pentru inițiativa directorilor de școală, a profesorilor, elevilor și părinților se deschide cu

Este de reținut dubla funcționalitate pe care o poate căpăta curtea școlii, prin asemenea amenajări: 1) spațiu pentru desfășurarea lecțiilor de educație fizică, a activității sportive de masă și diferitelor competiții sportive; 2) spațiu de joc și destindere pentru elevi, în timpul recreațiilor.

Pentru ca în curtea școlii să se poată asigura desfășurarea variată a lecțiilor de educație fizică, în conformitate cu cerințele programei, se pot amenaja, în funcție de condițiile concrete ale fiecărei școli, 1—2 gropi cu nisip pentru sărituri, 2—3 culoare pentru alergări de vi-

panourilor de baschet, cât și pentru montarea plaselor de volei și tenis. Suportii și porțile pentru handbal și fotbal se fixează în felul următor: pe laturile de 40 m ale suprafeței cite 2 porți regulamentare de handbal și cite un stîlp de volei (la mijlocul laturii), iar pe laturile de 45 m cite 3 porți de 1 m/0,50 m. Perechile acestor porți se așază pe latura mediană a suprafeței care delimitează cele două terenuri de handbal. Aceste porți trebuie astfel făcute, încît să poată fi folosite în ambele sensuri.

Acest mod de amplasare a suporturilor și porților permite ca, pe o suprafață de 40 x 45 m, să se înscrie 4 miniterenuri de baschet, 2 miniterenuri de fotbal, 2 terenuri regulamentare de handbal și 3 terenuri de volei, delimitarea dintre ele făcîndu-se prin linii de culori diferite. Evident că, în școlile în care suprafața curții este mai mică de 40 x 45 m, păstrînd principiul enunțat mai sus, se pot totuși amplasa miniterenuri, dar mai puține ca număr.

Utilitatea unor asemenea amenajări este probată de realizările deosebite pe care le obțin școlile care au avut deja inițiative în acest sens: Școala generală nr. 170 din București, Liceul nr. 2 din Rădăuți, Liceul nr. 2 din Satu-Mare și multe altele, în care, datorită eforturilor depuse de conducerea lor, cu

sprijinul comitetelor de părinți și prin munca voluntară a elevilor, curțile au fost astfel organizate, încît constituie un cadru foarte prielnic pentru desfășurarea orelor de educație fizică, a pauzelor dintre lecții, pentru practicarea sporturilor în timpul liber.

Insp. gen. MARIA LOGIN

Ministerul Educației
și Învățămîntului

...și educativ

Curtea unei școli, întregul ei complex, trebuie să exercite o puternică influență educativă asupra elevilor, în acord cu cerințele de viață și ca dezvoltare a lor pe vîrste, pe sexe, pe nivel de pregătire. De aceea, curtea școlară nu trebuie să rămînă un spațiu gol, fără nici o eficiență, unde să se poată amplasa orice și oricum. Ea va constitui un cadru vital pentru școlari, oferindu-le prilejul de a se reconforta în aer liber.

Pentru o varietate de mișcări pe care elevul simte nevoia să le facă în pauze, spațiul dimprejurul școlii va oferi de asemenea, o tot atîta varietate de mijloace, de instrumentație, de aparate, de colțuri anume organizate. Așa, spre exemplu, în „mobilarea” sa educativă, curtea poate cuprinde și balansoare, cumpene, punți pe care să se facă exerciții de menținere a echilibrului, tobogane, scări etc.

Organizarea porțiunii destinată exclusiv orelor de educație fizică, oricît de perfectă ar fi ea, nu poate înlocui amenajarea celorlalte porțiuni ale curții conform cu funcțiile lor educativă, cu cerințele specifice vîrstei elevilor. Prin structura sa, organizarea restului curții suscită mișcările, atitudinile, pozițiile libere, spontane și nu comandate, ca la orele de educație fizică. Răspunzînd acestei necesități a mișcărilor și pozițiilor spontane, libere, curtea școlară, prin amenajarea sa științifică, dobîndește incontestabil o mare putere formativă.

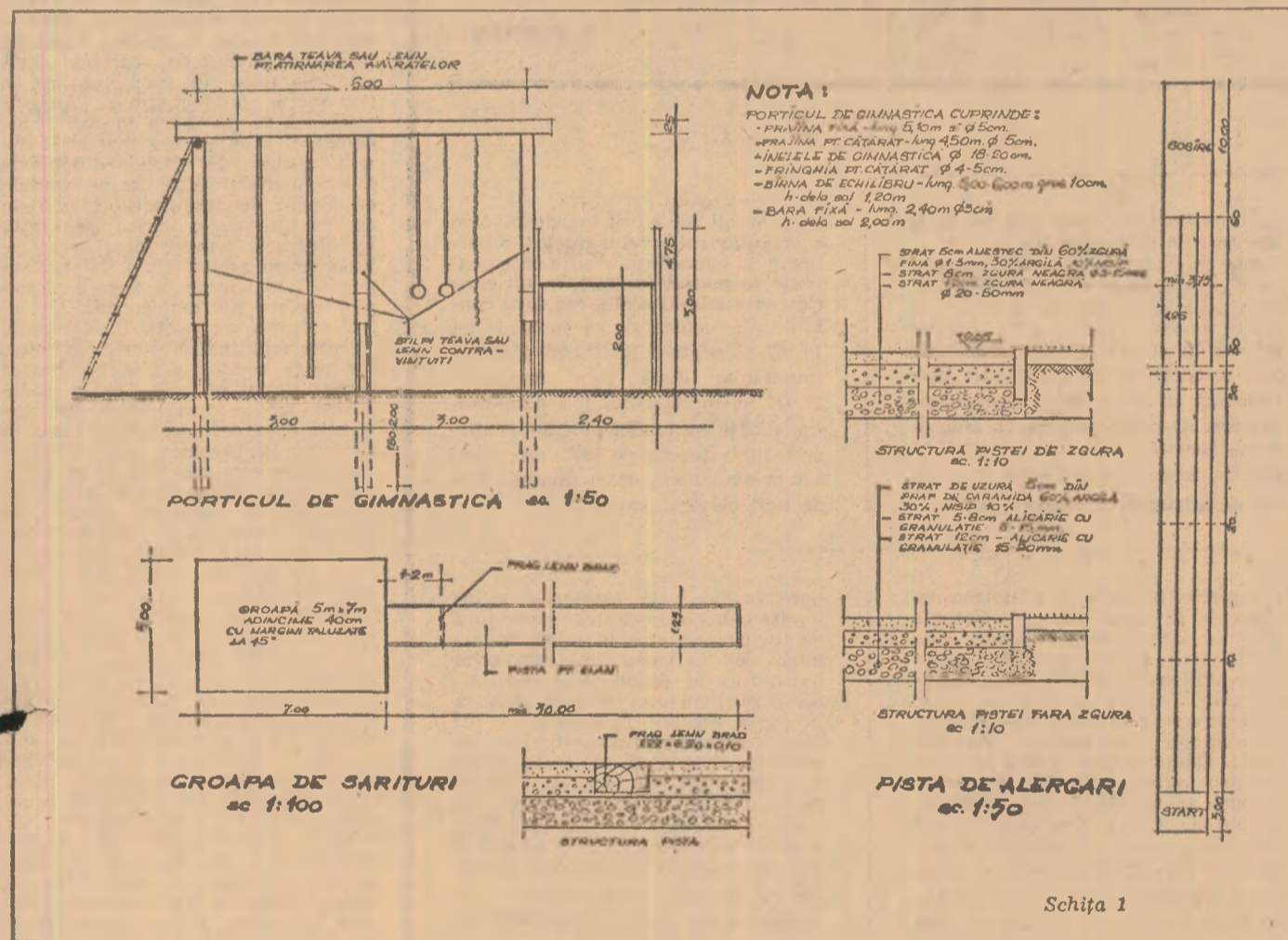
În organizarea curții școlare să ne gîndim și la faptul că ea poate oferi deopotrivă odihnă ca și informație. În dreptul fiecărui arbore, fiecărei plante în general, se poate așeza o tăbliță cu numele și cu unele date despre ea; se pot așeza micromonumente, busturi de oameni celebri, panouri cu actualități etc. Pe fața exterioară a pereților se pot picta sau afișa diferite grafice documentare etc. Pe lîngă pereți pot fi adăpostite adevărate colțuri-muzee, colțuri-expoziții cu fapte din viața școlii, a elevilor, a comunei, a țării. Concomitent, mobilarea curții școlare poate fi concepută ca să servească, cu putere de impresionare, și aspectele dezvoltării estetice, morale, cetățenești, patriotice a elevilor, prin materiale variate, corespunzătoare și mereu proaspete, noi, interesante.

Totul trebuie gîndit în funcție de geometria curții fiecărei școli, de suprafața, de natura terenului ei etc.

Cu ajutorul organizațiilor de partid, de sindicat, de tineret, al cooperativelor agricole și meșteșugărești, al întreprinderilor patronatoare, cu ajutorul părinților, prin munca patriotică etc., se pot procura materialele necesare amenajării unei astfel de curți școlare.

Cadrele didactice, se înțelege, au rolul propulsiv în declanșarea acestei acțiuni. Fiecare poate face ceva, aducîndu-și o contribuție originală la întărirea și modernizarea bazei materiale a școlii.

GH. T. DUMITRESCU

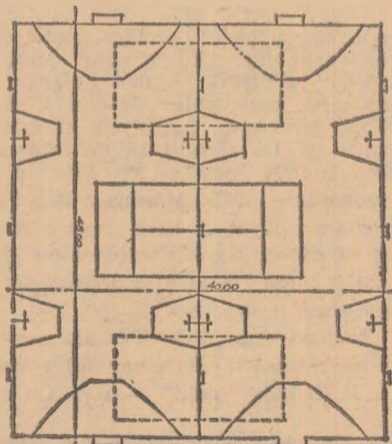

precădere în această din urmă direcție. În contextul ei, mai ales curtea școlii — așa cum atestă realitățile — oferă încă mult loc pentru realizări și îmbunătățiri, în sensul că, în cele mai multe cazuri, ea se prezintă ca un teren neorganizat din punct de vedere didactic și, în consecință, cu un randament pedagogic relativ scăzut.

Pentru a-i spori valențele recreative, instructive și educative, colective didactice pot realiza, treptat, în terenul care împrejmuiește școala, o serie de amenajări care să răspundă noilor cerințe ale dezvoltării mișcării în aer liber, practicării sportului de către marea masă de elevi.

teză în linie dreaptă, un portic de gimnastică (schia nr. 1), compus din minimum 3 frînghii, 3 prăjini, o scară marinărească, un cadru, 2 perechi de paralele și două bare simple. Pentru desfășurarea jocurilor de mișcare și sportive, curtea școlii poate fi astfel amenajată, încît să permită concentrarea, pe o suprafață de 40 x 45 m, a mai multor terenuri, din care unele cu dimensiuni normale — handbal, volei, — iar altele miniaturizate — baschet, fotbal (schia nr. 2).

Realizarea terenurilor suprapuse nu este, desigur, o sarcină simplă. Ea necesită mai întîi asfaltarea curții și fixarea suporturilor, cu dublă utilizare, atît pentru susținerea

Teodor Curpaș, directorul Casei corpului didactic din Satu-Mare: Aflăm din scrisoarea dv. despre o inițiativă, care — socotim noi — ar putea fi preluată cu mult folos și în alte județe: înființarea — cu sprijinul Casei corpului didactic și Inspectoratului școlar — a unei „școli a părinților de un fel deosebit. Din câte am înțeles, această „școală” este deservită de un grup de specialiști — cadre didactice, medici, juriști, psihologi etc. — care se deplasează în întreprinderi unde discută în mod organizat cu salariații-părinți probleme ale educației copiilor (cu exemple concrete din școlile în care învață aceștia), ale raportului școală-familie-societate sub incidența educației. Este vorba — ne asigurăm dv. — de un sprijin calificat oferit familiilor în complicata și dificila lor misiune de pregătire a tineretului pentru viață... „de strădania organizatorilor «școlii părinților» de a contribui la sensibilizarea societății, îndeosebi în compartimentul familie-școală-colectivitate cetățenească (în sensul de colectiv de muncă, de cartier etc.), pentru obținerea intervenției lor active, energice și unitare în vederea educării copiilor.

Sintem absolut convinși de eficacitatea unui dialog părinți-pedagogi și specialiști în problemele teoriei și practicii educației — nu numai pentru învățămintele pe care le poate trage fiecare dintre ei, dar și pentru sporirea aportului unor factori cu mare putere de mobilizare în problemele social-educative care îi privesc pe salariați și familiile lor: organizațiile de partid, U.T.C. și de sindicat din întreprinderi și instituții.

Prof. Virgil Mocanu, director adjunct, Liceul nr. 2 din Medgidia: Bună orientarea dv. de a vă axa în treaga muncă de educație pe coordonatele Proiectului de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale

eticii și echității socialiste, prin antrenarea diriginților, tuturor profesorilor, organizației U.T.C. și părinților în acțiunea de cultivare a trăsăturilor comuniste de caracter: cinstea, principialitatea, respectul pentru om, dragostea de muncă etc. Am reținut și cealaltă inițiativă a dv. — dezbateră, în colectivul didactic, a problemelor „care au o indiscutabilă tangență cu obiectivul amintit mai sus: dezvoltarea capacității de autocunoaștere la elevi; metode de psihodiagnostic; dimensiunile interdisciplinare ale psihologiei” — probleme, după părerea noastră — foarte bine alese, întrucât o parte impresionantă a insucceselor în educarea elevilor își are originea în ignoranța și, ca urmare, încălcarea cerințelor izvorite din particularitățile pedagogice ale fiecărui elev și ale colectivelor cu care lucrăm.

Prof. Monodora Ursuleanu, Liceul „Traian Vuia”, com. Făget, județul Timiș: Pe marginea anchetei „Dirigenția în contextul modernizării educației” („Tribuna școlii” din 3 februarie a.c.) subliniați importanța ideii exprimate de prof. Paula Popescu de a se realiza o punte de legătură între catedră și bancă, de a face să dispară barierele rigide care uneori le separă. În plus, ați simțit nevoia să faceți o mențiune pe care o găsim întemeiată și, de aceea, o transcriem: „Trebuie însă acordată o mare atenție în realizarea acestui deziderat, întrucât mai sînt educatori care cad în greșeala de a discuta prea întim cu elevii, ca de la egal la egal” (nu în sensul pedagogic cel mai bun al expresiei).

Cu privire la tematica orei de dirigenție, discutată de asemenea în cadrul anchetei menționate, ațrăgeți și aici atenția asupra unui aspect demn de reținut: „Este, în adevăr, bine ca elevii să-și propună singuri temele pentru discutii. Personal, însă, cu toate că sînt dirigență la

o clasă (a VI-a) cu copii vioi — obțin cam greu sugestii valabile de la ei, întrucât de obicei elevii (fiind interesați într-o anumită direcție), ne propun teme care nu corespund nivelului general al clasei, nu vin în întâmpinarea complexului ei de interese și, ca urmare, tratate, aceste teme nu ar stimula efervescența întregului colectiv și nu ar avea o eficiență «de masă».

Cred că nu este chiar greșit — ne scrieți mai departe — când vin și unele foruri cu anumite sugestii — inspectoratul sau conducerea școlii — care ne pot aduce în atenție carențe existente în viața întregii școli, pe care, profesorii, într-un «front unic» trebuie să le remediaze».

În concluzie, din câte am înțeles, opinați — în stabilirea tematicii dezbaterilor de la ora de dirigenție — pentru îmbinarea doleanțelor clasei, cu ceea ce consideră profesorul necesar a se aborda în raport cu țelurile educației la fiecare etapă de vîrstă, și cu realitățile colectivului de elevi al școlii întregi.

Subscriem și noi la această părere.

Prof. Vasile Tofan, Școala generală Bejghir, județul Bacău: În legătură cu caietul dirigințului — care ne-a adus în redacție un mare număr de scrisori — dumneavoastră subliniați necesitatea alcătuirii lui de așa manieră încît să poată asigura urmărirea evoluției pe mai mulți ani a elevului, el „trebuind să însoțească clasa în fiecare an școlar, fiind transmisibil, în cazul în care, din diferite motive, se schimbă dirigințele”. Acest aspect, pe care l-au relevat mai puțin materialele publicate de noi pînă acum, merită desigur toată atenția, întrucît are în vedere evoluția în evoluția lui și privește în perspectivă problemele cunoașterii acestuia și ale acțiunii educative.

A. CERNEA

Pete negre

Sanctiune maximă

Prin Ordinul nr. 3168 din 31 ianuarie 1973 emis de Ministerul Educației și Învățămîntului, a fost îndepărtat din învățămînt ing. Ion Asmarandei, profesor la Școala profesională UCECOM — Fălțiceni, „pentru descompunere morală în relațiile

cu unii elevi și pentru abateri de la îndatoririle profesionale”.

Din Raportul comisiei de cercetare a cazului respectiv aflăm că I.A., care avea și funcția de director al școlii, se face vinovat de: 1) Încadrarea în școală a unor rude ale sale și persoane cu o pregătire profesională și comportare necorespunzătoare. (C cumnată a sa, cu antecedente penale, a fost încadrată în funcția de casieră, iar soția sa — în cea de asistentă medicală; pe postul

de contabil șef a fost încadrată, fără a primi avizul forului tutelar, o persoană cu cunoștințe insuficiente pentru o asemenea funcție). 2) La verificarea gestiunii școlii, revizorii contabili au constatat că suma de lei 17.367 nu poate fi justificată făcînd-o imputabilă după cum urmează: 12.027 lei directorului Ion Asmarandei și 5340 contabile șefe. 3) La sfîrșitul lunii decembrie 1972, directorul I.A. a avut comportări imorale față de unii elevi ai școlii.

Cadre didactice pe post de... caraulă

Înțelegem necesitatea pazei obștești pe timp de noapte în satele și comunele noastre. Ea are un rol bine definit: de a apăra liniștea și bunurile colective ale locuitorilor, de

a semna operativ și a lua măsuri eficiente în cazul unor eventuale pericole (calamități naturale, incendii etc.). Pentru acest post se cere, evident, „condiție fizică” excelentă.

Scrisoarea bătrînului învățător A. Ionescu din satul Rachieri, comuna Valea Călugărească, sosită la redacția noastră, face haz de neaz. Și cum să nu facă, cînd, la cei 60 de ani ai lui, pe deasupra invalid de război. Consiliul popular al comunei Valea Călugărească — Prahova, printr-o adresă scrisă, îl re-partizează pe anul în curs să facă patru nopți de caraulă. „Voi putea,

oare, veghea toată noaptea — se întreabă bătrînul învățător — umblînd cu un ciomag gros în mînă sau pe umăr, iar în cazuri mai grave voi putea fugi ca atunci cînd eram tînar? Mă gîndesc la fugă, fiindcă la luptă nu pot face față!”. În plus, corespondentul nostru ne aduce la cunoștință că acele cadre didactice care, noaptea, au făcut de pază în comună sînt obligate (și cum să nu fie!) să meargă a doua zi și la școală. Credem că Consiliul popular Valea Călugărească va reanaliza situația pazei obștești comunale și va face o nouă redistribuire a ei. Așteptăm.

Director destituit

Într-o scrisoare sosită mai de mult la redacția noastră, ni se aducea la cunoștință o serie de abateri săvîrșite de învățătorul Viorel Pop, directorul Școlii generale din Oșorhel, județul Cluj. Sesizat de

noi, Inspectoratul școlar județean ne răspunde: „La sfîrșitul anului școlar 1971/1972 au fost cercetate abaterile tovarășului director Viorel Pop, care s-au confirmat în mare parte, și s-a stabilit să fie înlocuit din funcție începînd cu data de 1 septembrie 1972. Măsura stabilită nu s-a aplicat la timp pentru motivul că nu s-a găsit înlocuitor (!), dar a rămas în atenția noastră spre a fi dusă la îndeplinire.

În luna decembrie 1972 am continuat cercetările (la semnalul revistei „Tribuna școlii” — n.r.) Cu a-

ceastă ocazie s-a ajuns la soluția ca în funcția de director la Școala generală Oșorhel să fie numită, cu delegație, pentru acest an școlar, profesoara Valeria Cosma.

Reluarea cercetării a întîrziat din cauză că tovarășul Viorel Pop a fost în concediu timp de o lună, iar apoi directorul coordonator a fost plecat la reciclare timp de 21 de zile”.

Măsură aplicată tardiv, dar care, sperăm, va instaura liniștea la Oșorhel

R. DIMITRIE

Carnea sintetică. Proteinele obținute din petrol, sau carnea sintetică, au început să fie recent comercializate, dublînd proteinele de origine animală. Ele sînt deja componente ale hranei animalelor, fiind produse pe scară industrială în Anglia și Franța. Ideea care a condus la apariția acestei noi industrii provine de la constatarea că unele drojdii de bere pot crește „mîncînd” anumite hidrocarburi din petrol. Deci, este posibil să se crească aceste microorganisme dintr-un produs lefîn, petrolul, și, de a transforma această materie primă într-o substanță organică cu o valoare alimentară ridicată. Drojdiile de bere care pot fi „crescute” din petrol conțin mari cantități de proteine. Fapt remarcabil, compoziția în acizi aminici a acestor proteine este în mod particular favorabilă: se găsește mari cantități dintr-un acid aminic indispensabil și rar: lizina. Rezultă că, din creșterea acestor drojdii de bere din petrol se poate obține un produs proteinizat „de lux”, echivalînd, pentru valoarea sa alimentară, turtelor nutritive preparate din soia sau din făina de peste, produse cu care conținut în proteine.

Consumarea ca alimente pentru oameni a proteinelor din petrol, în mod direct, deocamdată nu este posibilă: testele de inocuitate au fost efectuate numai asupra animalelor. Experimentarea pe om de abia începe.

Noi varietăți de plante. Astăzi se lucrează intens la creșterea producției plantelor, urmîrîndu-se ca 90 pînă la 95 la sută din greutatea lor să provină din bioxidul de carbon din atmosferă. O parte din carbonul conținut este convertit în timpul fotosintezei și apoi înapoi la atmosferă ca bioxid de carbon „expirat”. Plecînd de aici, se ridică întrebarea dacă „este necesară toată această expirație”. Experimentele de laborator sugerează că răspunsul categoric este „nu”. Se cunoaște faptul că unele plante, ca porumbul, sau unele buruieni consumă mai mult bioxid de carbon decît alte plante și în consecință au o mai mare productivitate. Această diferență se datorește în mod fundamental unei sinteze mai eficiente a hidraților de carbon din bioxidul de carbon atmosferic. Plantele eliberează de asemenea, bioxid de carbon atmosferic prin respirația lor. Întrucît fotosinteza și respirația apar în același timp, fotosinteza poate fi mai mare în fiecare zi sau plantele nu vor mai crește.

Respirația nu poate fi eliminată. Ea este esențială creșterii plantelor. Cu toate acestea a fost recunoscut recent faptul că cele mai multe plante au o formă unică de respirație care este prezentă numai în timpul zilei. Aceasta este fotorespirația care este mai rapidă la o lumină mai puternică și există în plus față de respirația uzuală. Ea este de asemenea „risipitoare” întrucît expiră bioxidul de carbon care a fost deja fixat în pântă prin fotosinteza.

În acest fel apar cel puțin două clase mari de plante bazate pe eficiența fixării bioxidului de carbon atmosferic.

Experimentele de pînă acum arată că bioxidul de carbon eliberat în timpul fotorespirației provine din ruperea moleculei acidului glicolic care este sintetizat în frunzele plantelor. Enzimele pot determina ruperea moleculei acidului glicolic.

Viteza fotorespirației poate fi controlată dacă sinteza acidului glicolic este blocată sau dacă ruperea corespunzătoare a moleculei sale este încetinită. Efectul care rezultă este creșterea vitezei de preluare a bioxidului de carbon și, în consecință, creșterea productivității plantei.

Dacă se va putea controla fotorespirația plantei, unele din acestea care au o productivitate scăzută precum cartofii, mazărea, grîul, pot fi convertite în plante mari producătoare. Deși procentul creșterii productivității — la ora actuală — este deocamdată speculativ, totuși se depun mari eforturi în realizarea practică a acestui deziderat, așa cum rezultă din concluziile unui simpozion care a avut loc în toamna anului 1972 în cadrul Academiei de Științe a S.U.A. Cu acest prilej s-a făcut cunoscut că unii compusi chimici care inhibă formarea acidului glicolic în plante au început să fie identificați.

PETRE T. FRANGOPOL

Fiziologia respirației

Obiectivele educaționale ce urmează a fi realizate în această lecție (pentru anul III de liceu) sînt: elevul să poată preciza fazele în care se desfășoară funcția respiratorie, elementele principale care le caracterizează, precum și integrarea ei în ansamblul proceselor de nutriție ale organismului; să poată explica și demonstra fenomenele mecanice care au loc în etapa pulmonară a respirației; dîndu-se un cadru schematic, compus dintr-o alveolă pulmonară și un țesut periferic, elevul să poată plasa toate schimbările gazoase care au loc la nivelul alveolelor sau al țesuturilor și să le poată explica; să poată demonstra cîteva procedee comune de restabilire a funcției respiratorii în cazuri de accidentare.

Conținutul emisiunii TVS a fost structurat în vederea completării mijloacelor de învățămînt existente în laboratoarele școlare de biologie, ținînd seama că, în domeniul fiziologiei respirației, nu dispunem de imagini dinamice semnificative.

Cîteva posibilități de valorificare a mesajului TVS, în contextul participării tuturor elevilor la o activitate susținută.

Folosirea unor modele de exerciții

a) Elevii pot fi îndrumați să-și confecționeze modele mute.

Pe un astfel de model pot să fie desenate, la distanță, peretele alveolar și cîteva celule poligonale. Dintr-o foaie de hîrtie albă separată își vor decupa un cerc pe care vor nota prescurtat Hb (hemoglobină), semnificînd o hematie și cîteva cercuri mai mici, pe care vor scrie O_2 și CO_2 așezîndu-le pe primele în alveolă și pe celelalte în celule. Animînd deplasarea hematiei între alveolă și celule, vor putea să pună în evidență: procesele chimice care au loc, sensul schimbărilor gazoase, rolul de căraș al hematiei, funcțiile hemoglobinei.

b) Un alt model mut poate reprezenta schematic un torace văzut din față și profil ca și în secționarea orizontală și sagitală. Li se va cere elevilor să deseneze cu un creion colorat modul în care se mărește volumul cutiei toracice în cele trei planuri ale spațiului.

c) Se va putea confecționa un model decupat din două planuri care să reprezinte coloana vertebrală și 1—2 coaste articulate de ea pentru a pune în evidență condițiile biomecanice în care mișcarea lor mărește volumul toracelui.

d) Un alt model ar putea fi dat sub forma unor curbe — înregistrarea de volum de aer inspirat și expirat, cerîndu-se elevilor să le măsoare și să le interpreteze.

Executarea de acțiuni practice

În al doilea rînd, elevii trebuie antrenati în cîteva activități practice. Asemenea activități pot fi:

a) Folosirea unui spirometru cu apă, existent în majoritatea cabinetelor medicale școlare și demonstrarea măsurării volumelor respiratorii.

b) Demonstrarea forței de adesiune ce ia naștere între două lame de sticlă între care se introduce o picătură de lichid.

c) Executarea unor manevre de respirație artificială din care elevii să rețină: obligația unui salvator de a cunoaște cu exactitate tehnica de aplicare, ritmul de execuție, perseverența și promptitudinea intervenției.

Rezolvarea problemelor de fiziologie prin calcul

Măsurătorile spirometrice făcute unui bărbat au arătat următoarele valori: aer respirator curent 0,5 l; aer complementar 2,2 l; aer supli-

mentar 1,6 l; aer rezidual 0,8 l. Să se stabilească: Care este capacitatea vitală a persoanei respective? Care este capacitatea sa pulmonară? Care este cantitatea de aer introdusă prin inspirație forțată? Care este cantitatea de aer expulzată prin expirație forțată? Care este rezerva de aer a plămînilor?

Sau:

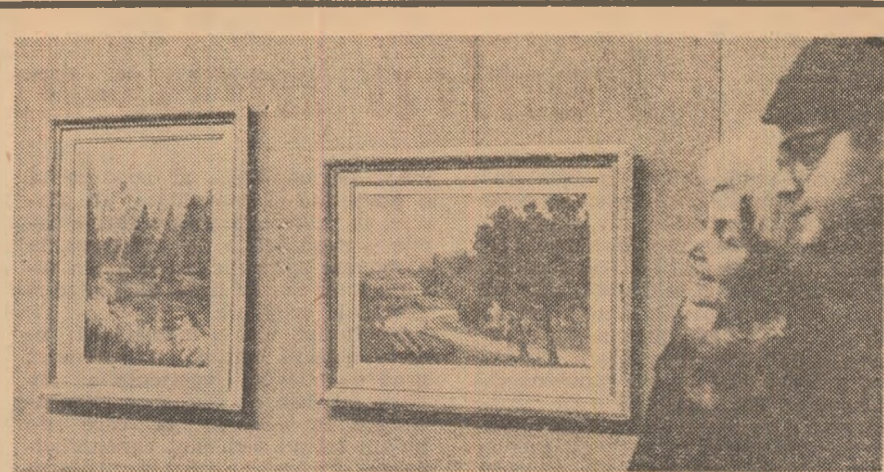
În atmosfera de lucru a unei mine de cărbuni există o cantitate de 0,050 mg. pulberi fine de SiO_2/m^3 aer. Să se stabilească în cît timp s-ar putea îmbolnăvi de silicoză un miner care ar lucra 8 ore zilnic în această atmosferă, știind că: boala apare după ce în plămîni s-au acumulat 16 gr de pulberi de SiO_2 ; din cantitatea de pulbere respirată este reținută numai 1 la sută; efortul depus de muncitor îl obligă să respire cu frecvențe de 20/minut; la fiecare respirație se introduce o cantitate medie de 600 cc aer.

AL. GHEORGHIU
G. CHIOCHIU
Institutul de cercetări pedagogice

În atenția profesorilor de biologie care folosesc TVS integrată

Producîndu-se unele decalări în planificarea calendaristică a obiectului Biologie la anul III de liceu, emisiunile TVS integrată la acest obiect vor suferi următoarele modificări de planificare: emisiunea „Fiziologia singelui” va fi transmisă marți 24 aprilie a.c. orele 9 (reluare joi 26 aprilie orele 16); emisiunea „Fiziologia inimii” va fi transmisă numai joi 3 mai a.c. orele 16, ca emisiune TVS dirijată.

Expoziția de pictură MIHAI DRĂGOI

Sîntem la a treia expoziție de pictură organizată de Cenaclul artelor frumoase „Ion Andreescu” al Casei corpului didactic din București. De data aceasta expune profesorul-pictor Mihai Drăgoi. Deși e tînăr, are cîteva expoziții personale și de grup, putem afirma, pe drept cuvînt, că a promovat faza primelor confruntări cu publicul, că și-a fixat coordonatele preocupărilor plastice, că și-a asumat responsabilitatea actului de creație.

Mihai Drăgoi se prezintă în actuala expoziție cu 30 de lucrări în ulei, majoritatea lor peisaje și flori.

Prin subiectele tratate în peisaje ne putem da seama ușor de amprenta pe care o lasă peisajul rustic românesc, aș putea spune peisajul natal, efectul patosului pentru lumea copilăriei — care este atît de des întîlnit în plastica românească cu rezultate remarcabile. Cităm „Peisaj din satul Vîlsănești-Argeș”, „Peisaj pe rîul Vîlsan”, „Casa țărănească — Vîlsănești-Argeș”, „La marginea satului”, la care se adaugă panoramicul satului natal anotimpal „Toamna”, „Zăvoaie”. În toate aceste ipostaze de confruntări „pe viu”, elementele de arhitectură rurală, colorit, caracteristica satelor noastre, sînt evidente. Țăranul român este credincios unor vechi tradiții în construcțiile specifice locului, el își pictează singur pereții casei cu culori vii, își sculpează cerdacul și porțile dovedînd un dezvoltat simț al frumosului.

Chiar marilor inițiați în ale penelului, nu le este indiferent cum vor căuta să-și definească personalitatea artistică în concordanță cu mediul pictural cîruia rămîi obligat să-i conserve permanentele estetice pentru ca realitatea afectivă să se poată identifica cu penitatea artei noastre populare, cu folclorul local.

Cred că Mihai Drăgoi a reușit să întîrească vie armonia crudă a culorilor. Albastrul — element bucolic — este de o frumusețe simplă, dar mirifică, redat cu temperament sănătos, optimist și reconfortant, lăsînd satului expresia tipică de simplitate și distincție. Expresia este simplă, dar cu efect di-

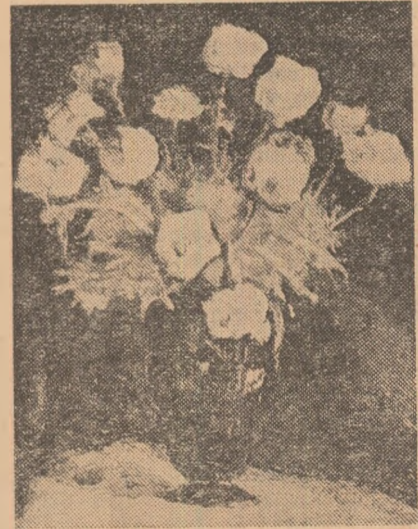
rect și spontan, cu multe rezerve emoționale, ceea ce dă sinceritate paletelor sale.

Un alt grupaj de peisaje sînt legate de frumusețea Oltului: „Pe Olt”, „Pod peste Olt”, „Pe malul Oltului”, unde paleta este solictată printr-o gamă cromatică mai diversificată de tonalități cu de-gradări, cu reflexe prinse la bariera contrastelor de verde crud, ars, temperat, după țaria luminii și a întunericului: „Zăvoi”, „Amurg”.

Făgărășul — perimetrul taberei de vară, de anul trecut, al Cenaclului — este reprezentat prin cîteva pinze care confirmă aderența la peisaj unde se pare că pictorul este „la el acasă”.

Și, în final, din multitudinea peisajului, un popas în fața florilor: „Gîlbenele”, „Circiumărese”, „Ochiul bouului”. Dar și aici constatăm că nu te poți rupe de mediul rustic. Florile sînt și ele ale aceluiași peisaj — așa cum le întîlnim în curțile noastre țărănești. Aici se poate face constatarea cît de organic își definește, compozițional și cromatic, potențialitatea sa artistică. Dar să așteptăm evoluțiile viitoare. Să nu ne prîpim.

C. BIVOLARU

Fum fără... foc

Despre elevul D. Gh. din anul II al Liceului industrial pentru industria alimentară, București, atît dirigințele clasei, cît și profesorii cu care am discutat, au păreri dintre cele mai favorabile. În anul școlar trecut, elevul s-a situat pe locul al doilea din clasă, pe trimestrul I al anului în curs este premiant, iar notele de pe trimestrul al II-lea primite pînă la data vizitei noastre la școală vădesc (cu o excepție) aceeași conștiințozitate.

O scrisoare primită însă de la părintele elevului D. Gh. ne aducea la cunoștință un lucru, dacă nu din cale afară de alarmant, cel puțin demn de luat în seamă: pentru că, în atari împrejurări, după paravanul lui se pot ascunde o injustiție sau o eroare de pedagogie.

„La începutul trimestrului al II-lea — se spunea în scrisoare — copilul a fost bolnav și a stat în infirmerie făcîndu-i-se tratament necesar. În ziua cînd a venit din infirmerie a fost ascultat la fizică și, bineînțeles nepregătit, a luat nota

4... Pe mine ca părinte nu nota mă deranjează, ci procedeul”.

Procedeul care, într-adevăr, poate să deranjeze pe oricine.

Dar, de la început, scrisoarea ridică o nedumerire: părintele își dădea adresa precisă din București, de pe strada Nerva Traian, iar elevul locuia la internatul liceului. Se impunea, deci, pentru clarificare, o cercetare la fața locului unde, în loc de eroarea pedagogică a profesorului de fizică la care ne așteptam, am descoperit fapte, nu tocmai oneste, privitoare la expeditoarea scrisorii în cauză. Mai întîi, părintele elevului nu locuiește în București — cum greșit se afirmă în scrisoare — ci tocmai în Mărășești, și sîntem convinși că n-ar fi făcut caz pentru o notă de 4 luată de băiat, cu atît mai mult cu cît în zilele imediat următoare elevul și-a corectat-o cu o altă notă bună. În al doilea rînd, D. Gh. a stat în infirmerie în perioada 16-18 ianuarie, iar nota buclucașă, o primește (cum poate constata oricine, din catalog) pe data de 20 ianuarie. Deci, după ce fusese în ziua precedentă la cursuri! Pe lîngă cele două injuste conținute de scrisoare, cercetarea noastră la Liceul industrial

pentru industria alimentară ne-a relevat-o și pe a treia, care ascunde de fapt mobilul scrisorii: la adresa indicată (de pe strada Nerva Traian) locuiește profesoara I. P., o rudă a elevului D. Gh., fostă suplîntoare în anul școlar trecut la această școală, de unde a plecat în relații nu tocmai cordiale cu unii dintre colegii de catedră. Și cu aceasta, lucrurile se clarifică pe deplin! „Eu, vreau să mă înțelegi — ne spunea prof. I. P. într-o convorbire telefonică — n-am nîmc cu profesorul de fizică; dar de ce să-i pună nota 4 cînd elevul învață bine și este bursier (!). Mai ales soțul meu, inginer, care îl meditează pe băiat la matematică și fizică, a fost foarte supărat de gestul profesorului! Părinții elevului și noi, rudele sale, vrem să-i asigurăm lui D. un viitor strălucit”.

Intenție lăudabilă, destgur, cu șanse multiple de a se realiza, mai ales cînd elevul este foarte dotat intelectualmente; lăudabilă însă numai pînă la un punct: pînă nu se depășește limita mijloacelor permise! Profesoara I. P., ca pedagog, să nu știe atîta lucru?!

D. CICHIRA

Pentru mass-media

În contextul acțiunii multilaterale, complexe, de modernizare a procesului instructiv-educativ, mijloacele mass-media au pătruns relativ rapid în învățământ și și-au demonstrat utilitatea. Este semnificativ că încă la începutul deceniului trecut, în decembrie 1962, în una din rezoluțiile Adunării Generale a O.N.U., se sublinia că tehnicile moderne și, în primul rând, mijloacele de informare au un rol important de jucat în învățământ și în procesul economic și social, în general, oferind posibilități excepționale de a accelera educația. Tot mai mulți oameni de știință și profesori care lucrează efectiv la catedră consideră introducerea tehnicilor moderne, inclusiv a mijloacelor mass-media, drept element esențial în renovarea practicii educaționale și sporirea considerabilă a eficienței învățământului. Bunăoară, Robert Lefranc, directorul Centrului audio-visual de pe lângă Școala normală de la Saint-Cloud, este chiar de părere că utilizarea acestor mijloace trebuie să devină obligatorie.

Îată de ce, nu poate decât să surprindă poziția celor care, fără o cunoaștere cât de cit serioasă a mijloacelor de masă ale comunicării culturale, fie că se declară direct împotriva folosirii lor în învățământ, fie că seamănă scepticism și neîncredere cu privire la valoarea lor educațională. Ceea ce mi se pare de-a dreptul periculos este faptul că pe asemenea poziție se situează, nu în puține cazuri, oameni de care depinde însăși soarta modernizării învățământului — directori de școli, inspectori școlari, lucrători din aparatul Ministerului Educației și Învățământului, precum și cadre didactice care nu vor să-și tulbure liniștea și să-și complice existența.

În realitate, mass-media a produs o adevărată revoluție în domeniul difuzării științei și culturii, al lărgirii cunoștințelor oamenilor de toate vârstele, aducând o contribuție importantă la satisfacerea nevoilor de informație, dar și de educație ale maselor.

În același timp, nu este mai puțin adevărat că aceste mijloace prezintă, în condițiile utilizării lor neorganizate, și o serie de neajunsuri. S-a constatat, de exemplu, că folosirea la întâmplare a mijloacelor de masă ale comunicării culturale face ca lărgirea cunoștințelor să se realizeze în dauna adâncirii lor. S-a conturat și observația că utilizarea fără discernământ a acestor mijloace, mai ales la vârsta for-

mării personalității, ar conduce la o pasivitate și comoditate în gândire, la preferințe pentru forme facile și superficiale de informare, la atenuarea spiritului critic și, în ultimă instanță, la lipsa unei gândiri personale, originale.

Nu încapă nici o îndoială că aceste obiecții conțin un anumit grad de adevăr. Experiența a demonstrat însă că neajunsurile menționate, ca și altele la care nu ne-am referit aici, sînt caracteristice nu oricărei utilizări a mijloacelor comunicațiilor de masă, ci folosirii lor la întâmplare, neorganizate.

Cu totul altfel stau lucrurile în cazul utilizării acestor mijloace în mod organizat, în școală și, mai ales, în condițiile desfășurării procesului instructiv-educativ în laboratoare cabinete și ateliere.

În aceste condiții, mijloacele mass-media dobîndesc caracteristici speciale, proprii mijloacelor de învățământ. Ele se folosesc în condițiile unui program instructiv-educativ precis determinat, cu o finalitate bine stabilită. Ca urmare, nu numai că se asigură o selecție din punct de vedere al conținutului transmis, dar se realizează o programare a acestui conținut.

O mare însemnătate are faptul că în școală mijloacele mass-media se folosesc sub conducerea și îndrumarea profesorului, ca mijloace auxiliare ale acestuia, fiind dominate de el și subordonate scopului pe care el îl urmărește în cadrul fiecărei activități. Prezența activă a profesorului, în calitate de organizator și conducător al procesului instructiv-educativ, intervențiile sale comentariile etc., înlătură absența dialogului, o compensează.

De asemenea, în aceste condiții, mijloacele mass-media nu se mai utilizează în timpul liber, facultativ, ci în cadrul programului școlar și în mod obligatoriu.

Se afirmă, pe bună dreptate, că transformarea oamenilor într-o masă de spectatori, chemați în săli de conferințe, de teatru, de concerte, de cinematografe, sau într-o masă de radio-ascultători sau telespectatori — oricît de valoros ar fi programul oferit — poate deveni la o anumită treaptă de difuziune și intensitate o acțiune anticulturală, pentru că transformă mijlocul, adică difuzarea culturii, în scop și îndepărtează omul de trăsătura sa cea mai umană — creația personală.

Experiența liceului nostru demonstrează că învățământul dispune de tot ce este necesar pentru a evita o asemenea situație. Noi am orga-

nizat în așa fel procesul instructiv-educativ, încît utilizarea mijloacelor mass-media, departe de a transforma laboratoarele, cabinetele și atelierelor în săli de spectacole, lecțiile în spectacole, iar elevii în spectatori, a transformat mass-media în mijloace de învățământ, integrate în ansamblul tehnicilor moderne de care dispunem, în instrumente eficiente de instruire și educare a elevilor. Ele contribuie astfel nu numai la ridicarea nivelului predării și la ușurarea activității de însușire a cunoștințelor de către elevi, dar și la pregătirea lor pentru o judicioasă folosire a mijloacelor mass-media în afara școlii. Nu încapă nici o îndoială că participarea activă a elevilor la lecțiile bazate pe emisiunile de tele-școală sau radio-școală, film didactic etc. îi va educa și în vederea selecționării audițiilor și vizionărilor din timpul lor liber, îi va ajuta să înțeleagă că o asemenea selecție reprezintă o necesitate, o îndatorire intelectuală și o obligație de igienă mentală.

Îată de ce, numeroasele critici îndreptate împotriva mijloacelor mass-media nu pot să ducă în nici un caz la diminuarea folosirii lor, ci la perfecționarea și adoptarea lor ca mijloace de învățământ.

Prof. emerit ION DRAGU
directorul Liceului „Ion Neculce”
București

Revista
presei străine

„Ucitelsko Delo“

Recent, ziarul cadrelor didactice din R.P. Bulgaria — „Ucitelsko delo” — a deschis în paginile sale o nouă rubrică, intitulată „Tradiție și inovație”. Rubrică de dezbateri vii, ea va fi susținută și de către publicațiile de specialitate din alte țări socialiste. Fiind concepută ca o tribună a noului în materie de învățământ (atît în scopurile urmărite, cît și în conținut, metode și forme de educație), rubrica „Tradiție și inovație” inserază articolele care susțin o teorie sau o experiență valoroasă în domeniul amintit. Discuția a pornit de la câteva probleme de mare interes: Care este relația dintre tradiție și inovație? Este pozitivă orice tradiție? Orice nouă apariție (comunicare, experiență) în teoria și practica pedagogică este progresistă? Care sînt criteriile și parametrii inovației și creativității? Care este forța principală de creație în perfecționarea procesului instructiv-educativ?

Rubrica „Tradiție și inovație” a fost deschisă de articolul „Procesul de învățământ — tradiție și inovație”, semnat de prof. univ. Hristo Vasilev, conducătorul științific al discuției.

Autorul pornește de la rolul procesului de învățământ în asigurarea dezvoltării multilaterale a fiecărui elev în parte, pentru punerea în valoare a trăsăturilor lui individuale. El vede în procesul de învățământ un sistem cuprinzător și dinamic, care include cele mai complexe procese didactice, relațiile sociale între indivizi, procesele fiziologice și psihologice. Caracteristica esențială a relației cadru didactic-elev rezultă din faptul că aceasta există și acționează numai în cazul participării conștiente a subiectului și obiectului acestui proces și numai atunci cînd această acțiune este controlată, condusă, în mod creator de către profesor. Apare ca hotărîtor mediul social, activizant, de muncă — ca un tot întreg — fără de care nu se poate concepe optimizarea procesului educativ și în care profesorul este acela care organizează întreaga activitate, realizează complexele legături structurale dintre elementele componente, asigurîndu-i echilibrul necesar dinamismului său.

ANTIGONA GRECU

Probleme ale televiziunii școlare

De mai mulți ani se face simțită, în didactica școlară modernă, prezența unui nou mod de predare, bazat pe învățământul audio-visual. Această particularitate tinde să capete caracterul unei metode care, în unele țări, și-a cîștigat un teren ferm și legitim de acțiune. Faptul receptat deopotrivă de pedagogi, de psi-

hologi și de sociologi ai educației, a deschis cîmpul unor cercetări și experimente de o importanță covârșitoare pentru viitorul învățământului.

În acest context, cu atît mai prețioasă se dovedește a fi, pentru cercetătorii noștri din domeniul pedagogiei, recenta traducere, apărută sub auspiciile Editurii didactice și pedagogice și cu contribuția Sectorului de radioteleviziune educațională din Centrul de Informare și Documentare al Învățământului — Ministerul Educației și Învățământului, a lucrării „Probleme ale televiziunii școlare” — culegere de studii care prezintă rezultatul cercetărilor experimentale în problemele televiziunii școlare, efectuate în Uniunea Sovietică. Volumul de studii este însoțit de o prefață, scrisă special pentru ediția în limba română, semnată de academicianul A. D. Boborikin

și profesorul A. A. Stepanov, eminenți promotori și conducători ai laboratorului de televiziune școlară de pe lângă Institutul pedagogic de stat „A. I. Herzen” din Leningrad, care sînt și coordonatorii antologiei.

Scopul lucrării, se menționează în prefața amintită, a fost acela de a prezenta un ciclu de cercetări privind bazele psihopedagogice ale televiziunii școlare, de a analiza, deci, unele probleme de psihologie, metodică și didactică legate de aplicarea televiziunii școlare, de formarea

reprezentărilor și a noțiunilor prin această metodă, de motivație a activității școlare și de stabilire a locului televiziunii în sistemul mijloacelor tehnice de învățământ. Precizînd faptul că „emisunea de televiziune schimbă, în primul rînd, alfabetul de organizare a comunicării, influențînd, astfel, conținutul cunoștințelor”, autorii culegerii așază într-o armonioasă suită rezultatul diverselor cercetări, efectuate de pedagogii sovietici, în toate domeniile de învățământ. Se urmăresc, în largi capitole — analizîndu-se experimente de o inepuizabilă varietate — probleme de psihopedagogie privind organizarea, predarea și receptarea emisiunilor de televiziune școlară la literatură, istorie, geografie, fizică, chimie, matematică, limbă străină ș.a., precum și probleme care privesc imbinarea emisiunilor de televi-

ziune cu alte mijloace de învățământ.

În felul acesta, se elaborează un sistem de concluzii, deosebit de important din punct de vedere teoretic și practic, care evidențiază rolul imens pe care îl are și îl poate avea folosirea televiziunii în școală.

Este meritul Editurii didactice și pedagogice de a pune la îndemina profesorilor și cercetătorilor, precum și altor categorii de intelectuali, un volum omogen, structurat pe una din problemele de cel mai acut interes pedagogic. Un merit cu atît mai mare cît, în ultimii ani — se știe acest lucru — Radioteleviziunea Română, în colaborare cu Ministerul Educației și Învățământului realizează, cu succes, emisiuni de Radioteleviziune școlară complementare și integrate.

G.H. ISTRATE

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățământului și Uniunea Sindicatelor din Învățământ, Știință și Cultură